ANT

Haftalık Dergi • 3 Ocak 1967 • Sayı: 1 • 125 Kuruş

- Devrimci İşçiler Konfederasyonu kuruluyor
- TMTF olaylarının içyüzü
- Öğretmenlere baskı şiddetleniyor.
- İşsiz Türk işçileri Doğu Almanya'ya geçiyor.

İDRİS KÜÇÜKÖMER
ÇETİN ALTAN
FETHİ NACİ
MAHMUT MAKAL
REFİK ERDURAN
ABİDİN DİNO
DOĞAN ÖZGÜDEN
YAŞAR KEMAL
İDRİS KÜÇÜKÖMER
FAKİR BAYKURT
HÜSEYİN BAŞ
NADİR NADİ
AZİZ NESİN
ONAT KUTLAR
MEHMED KEMAL
ÇETİN ALTAN
KEMAL SÜLKER
SELÂHATTİN HİLÂV
KEMAL SÜLKER
FERRUH DOĞAN
HÜSEYİN BAŞ
FAKİR BAYKURT
RAUF MUTLUAY
YAŞAR KEMAL
REFİK ERDURAN
FETHİ NACİ
MAHMUT MAKAL
MEMET FUAT
SELÂHATTİN HİLÂV
ABİDİN DİNO
NADİR NADİ
AZİZ NESİN

BAGIMSIZLIK VE SOSYAL ADALET İÇİN

12 Sayfalık Türk Solu İlâvemizi İsteyiniz

HAFTANIN NOTLARI

Kosigin

Ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesi yönünden ziyaret olumlu sonuç verdi.

26 aralık

■ Bütçe Komisyonunda Milli Savunma Bakanı Topaloğlu «Bir harp vukuunda Türkiye için ihbar süresi (0) saattir» dedi.

■ **Yunanistan'daki hükümet değişikliğinden sonra Türk - Yunan ikili görüşmeleri suya düştü.**

■ Akaryakıt fiyatlarının ayarlanmasını sağlamak üzere İstihsal Vergisi'nde yapılan değişiklikle ilgili tasarı Başbakanlığa verildi.

■ **Yeni Federal Alman Başbakanı Kiesinger, NATO'nun gayelerinin yeniden gözden geçirilmesini istedi.**

■ Görevlerinden uzaklaştırılan genel müdürlerin Danıştay'dan iptal kararı aldıkları takdirde eski görevlerine muhakkak iadesi gerektiğini Danıştay Başbakanlığa bildirdi.

■ **Başkan Kennedy'nin öldürülmesiyle ilgili «Bir Başkanın Ölümü» adlı kitabın yazarı William Manchester de ağır şekilde hastalanarak hayatı tehlikeye girdi.**

■ Aydın Milletvekili Reşat Özarda, Batı Trakya ve 12 Ada için genel görüşme istedi. Aynı milletvekili, özel bir meseleden dolayı Meclis'te dövüldü.

■ **CHP'den ihraç edilen Tahsin Banguoğlu, karar aleyhinde mahkemeye başvuracağını bildirdi.**

■ Viet Nam'da savaş tekrar başladı. Taraflar birbirini ateş kes anlaşmasını ihlâl etmekle suçlandırdılar.

■ **Sabık Suudi Arabistan Kralı Suud, Kahire'de yaptığı konuşmada "Namuslu, samimi ve açık siyaseti olan bir adam" olarak nitelediği Nasır'ı desteklediğini bildirdi.**

■ Çin Komünist Partisi Başkanı Mao Çe Tung 73 yaşına girdi ve bu münasebetle bütün Çin'de sevgi gösterileri yapıldı.

27 aralık

■ Resmî ziyareti tamamlayan Sovyet Başbakanı Kosigin Türkiye'den ayrıldı. Ticari ve ekonomik ilişkilerin artırılmasını öngören ortak bir bildiri yayınlandı.

■ **CHP Meclisi'nde konuşan Nihat Erim sosyalizm prensiplerini benimsediğini bildirerek «Ecevit hasretini çektiğim liderdir" dedi.**

NİHAT ERİM

■ Vietnam'da bombardıman ve çarpışmalar birden bire arttı. Saygon'da liman işçilerinin greve gitmesi üzerine indirimi Amerikan askerleri yapmağa başladı.

■ **Benzine 7.35, gazyağına 8.8, motorine 10.2 kuruş zammı öngören tasarı Bakanlar Kurulu'ndan geçti.**

■ Atatürk'ün Bursa Nutku'nu yayınladığı için mahkemeye verilen Ege Üniversitesi Fikir Kulübü beraat etti.

■ **Petrol Ofis'te grev yapan işçiler İzmit'ten gelen akaryakıt tankerini İETT Garaji'na sokmadılar, İşçan İstanbul'un akaryakıt sıkıntısıyla karşı karşıya bulunduğumuzu bildirdi.**

■ Amerikalı 12 din adamı, Başkan Johnson'ın Viet Nam politikasını yeren bir mektubu Beyaz Saray'a gönderdiler.

■ **İstanbul Ticaret Borsasında konuşan Başbakan Demirel kâr ve servetin kalkınmada esas olduğunu belirterek iş adamlarını yatırımda bulunmağa çağırdı.**

■ Bütçe Komisyonu'nda TİP'i komünizmi korumakla suçlayan İçişleri Bakanı Sükan'a TİP Milletvekili Yunus Koçak «Anayasaya saygılı olmayı öğrenin, biz komünizmin hamisi değiliz» cevabını verdi.

28 aralık

■ Karşı grupa mensup öğrencilerin mahkemeden aldıkları bir karar üzerine polisin TMTF binasını mühürlemesi olaylara yol açtı ve polislerle gençler arasında çatışmalar oldu. İkinci bir mahkeme kararıyla bina yine Faruk Yalnız'a teslim edildi.

■ **Petrol Ofis depolarında grev yan işçilerle İzmit'ten getirilen petrolü zorla İETT depolarına sokmağa çalışan polisler arasında çatışma oldu, 12 grevci nezaret altına alındı.**

■ CHP Meclisi'nde ortanın solu tartışmalarına devam edilmiş ve Coşkun Kırca, parti içindeki sosyalistlerin TİP'e girmesini istedi.

■ **İçişleri Bakanı Faruk Sükan, aşırı cereyanları önlemek için kanunların müsamahasız uygulanacağını söyledi.**

29 aralık

■ **Memurlara avans tasarısını Cumhuriyet Senatosu'nda kabul edildi. Buna göre, genel ve katma bütçeden maaş alan devlet memurlarına yüzde 15 - 20 oranında avans verilecek.**

■ 700 Milyon Lira'lık iç istikraz için hükümete yetki verilmesini öngören tasarı kabul edildi.

■ **Petrol Ofis işyerlerinde greve devam eden işçiler İstanbul'a benzin sokulmasını önlemek için Ankara Asfaltı'nda nöbet tutmağa başladı.**

■ Komünizm propagandası yapmaktan sanık olarak yargılanan Âşık İhsani beraat etti.

■ **Federasyon binasının mühürlenmesi sırasında olayların büyümesine sebep olan Toplum Zabıtası Müdürü aleyhine dâva açılacağı TMTF başkanlığı tarafından açıklandı.**

Noel dolayısiyle Vietnam'da varılan ateş-kes anlaşması uzun sürmemiş ve çarpışmalar yeniden başlamıştır.

30 aralık

- TMTF yönetim kurulu hakkında mahkemeden kesin bir karar çıkmadığı halde Ekrem Özer ve arkadaşları federasyon binasına girdi, olaya polis müdahale etti.
- **Petrol Ofis'te greve devam eden Petrol İş Sendikası, hastanelere, okullara ve askeri birliklere de akaryakıt verdirmeyeceğini açıkladı.**
- Milli Güvenlik Kurulu toplanarak petrol boru hattı hisselerinin kimlere satılacağı meselesini ve Kıbrıs konusunu görüştü.
- **Yunanistan'da üç yıl önce solcu milletvekili Lambrakis'i öldürenler çeşitli hapis cezalarına mahkûm edildiler.**
- CHP Meclisi'nde tenkitleri cevaplayan Ecevit, Ortanın Solu hareketinin ihtilâlci sosyalistler tarafından desteklendiği iddiasını reddetti.
- **Başbakan Süleyman Demirel Eyüpsultan Camii'nde sabah namazı kıldı.**
- Odalar Birliği Genel Sekreteri Erbakan, özel sektörün her yıl 8 Milyarlık yatırım yapabilecek durumda olduğunu söyledi.
- **AP Kongresi'nden önce Amerika'nın Demirel'e "milliyetçileri AP'den atmak" için direktif verdiği Yeni İstanbul Gazetesi'nde ileri sürüldü.**
- Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri U Thant yeni yıl mesajında Vietnam Savaşı'na âcil bir çözümyolu bulunmasını istedi.
- **Sosyal Yayınlar tarafından yayınlanan Politzer'in "Sosyalist Felsefenin Temel Prensipleri" kitabı mahkeme kararıyla toplatıldı.**

31 aralık

- Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, yeni yıl dolayısıyla mesaj yayınlayarak "Özel çıkarlar için ihtilâl havası yaratıldığını" söyledi milletin ve ordunun fırsatçıların oyuncağı olmadığını bildirdi.
- **TİP Genel Başkanı Aybar, yılbaşı mesajında 1963'ün muhasebesinin emekçi halk kitleleri açısından müsbet olmadığını belirterek "Arkada bıraktığımız yılda halkın temel dâvalarından hiçbirine çare bulunamamıştır. Halkın dertleri, sıkıntıları devam etmiş, hattâ artmıştır" dedi.**
- CHP Meclisi'nde Ecevit'ten yana ağırlığını koyan İnönü "40 yıldır devletçiyim. Devletçilik solculuktur, diyorlar. Öyleyse evet solcuyum" dedi.
- **Türk Hava Yolları'nın bütün uçaklarının yakıt ikmalinin Petrol Ofis'ten yapılması kararlaştırıldı.**
- Yugoslavya'da eski Cumhurbaşkanı Muavinlerinden yazar Milovan Cilas, Tito'nun ilân ettiği aftan yararlanarak 4 yıl 8 ay sonra cezaevinden çıktı.
- **TÖS Başkanı Fakir Baykurt, Cumhurbaşkanı'na bir mektup yazarak şimdiye kadar 56 öğretmenin başka yerlere sürüldüğünü bildirdi ve Eğitim Bakanlığı'nı şikâyet etti.**
- Yılbaşı mesajında "Türkiye her yeni yıla güçlü girecek" diyen Başbakan Demirel, Cumhurbaşkanı'nı ziyaret ederek yeni yılını kutladı.

DEMİREL

1 ocak

- Haber Gazetesi istihbaratına göre, AP içindeki mukaddesatçılar Başgil'in liderliğinde "Milli Hareket Partisi" kuracaklar.
- **Alaska'da Unimak Adası açığında 100 yolcu taşıyan Sovyet bandıralı bir gemi battı, 50 kişi boğularak öldü.**
- Denizyolları'nın iç ve dış hatlarda tesbit ettiği yeni zamlı tarife uygulanmağa başlandı.
- **Birleşik Amerika, Kuzey Vietnam'a yardım ettiği için Yugoslavya'ya yaptığı yiyecek maddesi yardımını kesti.**
- Dünya İslâm Birliği'nin açıkladığına göre İsrail, Süveyş Kanalı'na karşı, Kızıldeniz ile Akdeniz arasında yeni bir kanal açacak.
- **Yılbaşı dolayısıyla Vietnam'da ateş kesilmesine rağmen 180 olay oldu ve 27 olayda can kaybı tesbit edildi.**
- Avans Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine memur avanslarının bayramdan önce verilmesi için çalışmalara başlanacağı açıklandı.
- **Petrol Ofisi depolarında greve yeni yılda da devam ediliyor.**
- Yeni İstanbul Gazetesi, AP Genel Başkan Yardımcısı İsmail Hakkı Tekinel'in eşi Necla Tekinel'in Patrikhanenin avukatlığını 200 Bin Lira'ya üzerine aldığı açıklandı.

Petrol İş Sendikası'nın Petrol Ofis depolarında başlattığı grev zaman zaman işçilerle polislerin çatışmasına yol açtı ve tutuklananlar oldu.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

NİÇİN ANT?

TÜRKİYE'de sosyalizm 1967 yılına daha güçlenmiş, daha halka mal olmuş, sesini sadece yurt çapında değil, uluslararası alanda da duyurmuş bir hareket olarak girdi İşçi mahallerinden dağ köylerine, üniversite yurtlarında subay evlerine kadar her sandıktan oy toplayarak meşruluğunu halk iradesine tescil ettiren sosyalizm, yarım yüzyıldan beri Türkiye'nin kaderi üzerinde söz sahibi olan bir İnönü'yü kendisinin kırk yıllık solcu olduğunu ilân etmek zorunda bırakarak etkisinin büyüklüğünü inkâr kabul etmez şekilde ortaya koydu. Ancak, solun bu hızlı gelişmesine paralel olarak meseleleri de arttı. Bugüne kadar sosyalist hareketleri basit birer polis olayı olarak gören egemen sınıflar bu büyük uyanışın karşısında daha bilinçli bir cephe kurmağa başladı.

SOSYALİZM bugün böyle bir dönemdedir ki, emperyalizm tarafından desteklenen komprador kapitalizmi ve toprak ağalığı ittifakına karşı gün gün, yer yer yaşama savaşı verecektir. Hem de sosyalizmi yozlaştırma, sosyalist hareketi bölme oyunlarına karşı da direnerek... Bu sosyalist mücadelenin ön safında işçi sınıfı vardır, köylü vardır, toplumcu aydınlar vardır, gençlik vardır, dar gelirliler vardır, tek kelimeyle Türk halkı vardır. Bugün Türk işçisi, sarı sendikalarca İşverene peşkeş çekilir, Almanya'da uluslararası kapitalizmin çıkar oyunlarına kurban edilirken, ülkücü aydınlar sağın hoyrat elleriyle eğitim ordusundan söküp alınıyor, köylünün alınteri aracıların sefahat sofralarına çerez ediliyor, faşist özentisi gruplar devrimci gençlik kuruluşlarının kapısını zorluyor, küçük esnafın göznuru kapkaççıların dalaveralarında sömürülüyor, dar gelirlilerin, emeklilerin, dulların, yetimlerin hakkı gelirleri vergilenmeyen toprak ağalarına yediriliyor. Türkiye'de sosyalist hareket işte bu çilekeş Türk halkının ileri hareketidir. Baskılar ne kadar zorlu olursa olsun, bu hareket demokratik yoldan ergeç zafere ulaşacaktır. Çünkü tarihi gelişme halktan yanadır.

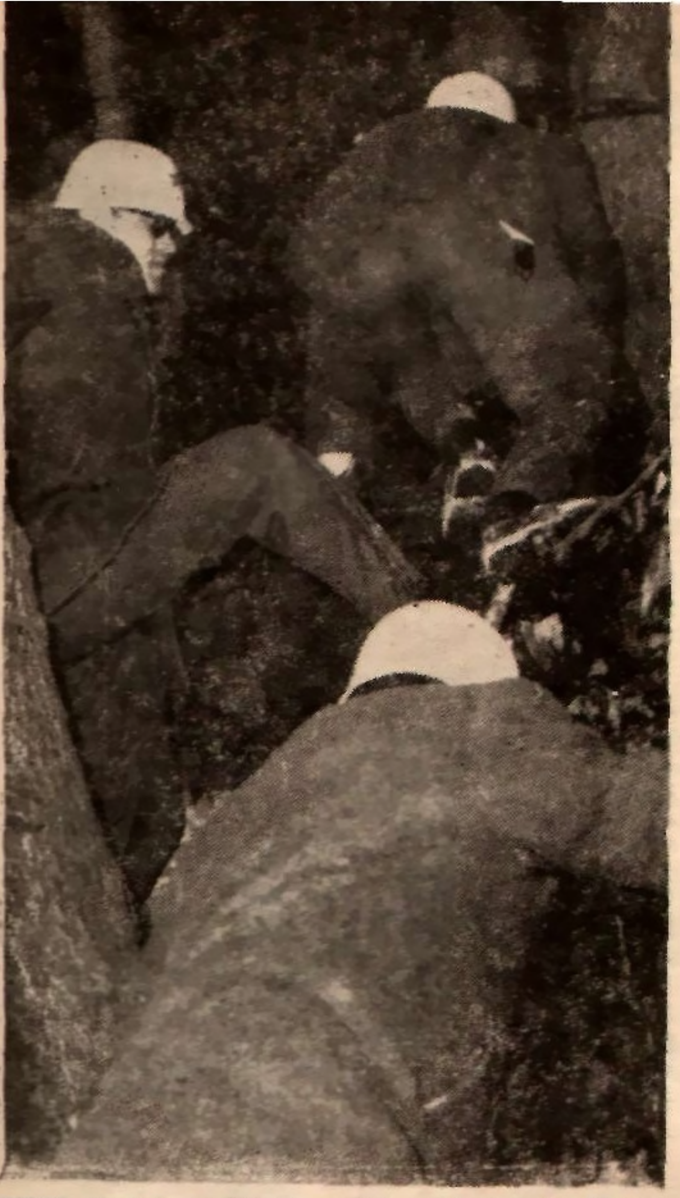
ANT, sermayenin bilinçli müdahalesiyle, ilân pazarlıklarıyla, kredi hesaplarıyla bu harekete karşı çıkan, hiç değilse onu yozlaştırmak için ikili oynayan Bâbıâli basınında yer verilmeyen gerçeklerin dile getirildiği, zincirlenen kalemlerin özgürce konuştuğu bir forumdur. ANT sosyalizmin zaferini ancak halkın demokratik mücadelesinde görenlerin, antiemperyalist mücadeleyi sosyalist mücadele ile birlikte yürütmek kararında olanların dergisidir.

O, sömürücülüğe karşı ant'tır.

O, sosyal adalet için ant'tır.

O, emperyalizme karşı ant'tır.

O, bağımsızlık için ant'tır.

TMTF olaylarında polisler açıkça taraf tutarak binaya zorla girdiler ve gençleri sille tokat sürüklediler.

Gençlik sağcı saldırılara direniyor

■ *Sağcılar TMTF'nin kapılarını zorluyor.*

TÜRKİYE'nin en büyük öğrenci kuruluşu Türkiye Milli Talebe Federasyonu'na karşı iki yıldan beri hazırlanan tertipler, geçen çarşamba günü hükümet kuvvetlerinin de desteğiyle federasyon binasının basılmasına kadar vardı.

Bütün öğrenci kuruluşlarının katılmasıyla yapılan Adapazarı kongresinde gençliği gerçekten temsil edebilecek nitelikte bir yönetim kurulu meydana getirilmiş, başkanlığa Sencer Güneşsoy, ikinci başkanlığa da Faruk Yalnız seçilmişti. Ancak, Türkiye'deki bütün demokratik kurumlara olduğu gibi gençlik kuruluşlarına da el koymak kararında olan sağcı kanat, çevirdiği bütün entrikalara rağmen federasyonu ele geçiremeyince başka bir tertibe başvurmuş ve aynı yerde düzmece bir kongre yaparak Ekrem Özer Başkanlığında yeni bir yönetim kurulu seçtirmişti. Ne var ki sağ kanadın düzmece kongresi sonuçlanmadan Güneşsoy - Yalnız ekibi TMTF'nin Cağaloğlu'ndaki binasına yerleşmiş bulunuyordu.

Tertibin ikinci safhası, Ekrem Özer grupunun bir İstanbul mahkemesi'nden aldıkları ihtiyati tedbir kararıyla bir icra memurunu da yanlarına alarak federasyon kapısına dayanmalarıyla başladı. Özer federasyonun meşru yöneticileri kesinlikle tesbit edilinceye kadar binanın tahliye edilmesini ve kapısının mühürlenmesini istiyordu. Gerçi ortada bir mahkeme kararı vardı, fakat federasyonun birinci başkanı Sencer Güneşsoy o sırada Ankara'da bulunuyordu. Bu yüzden ikinci başkan Faruk Yalnız, federasyon binasının boşaltılmasına ve kapısının mühürlenmesine izin veremeyeceğini söyledi. Bunun üzerine toplum zabıtası memurları sille tokat içeri dalarak devrimci gençleri kapı dışarı sürüklemeğe başladılar. Direnen gençler daha sonra Toplum Zabıtası Müdürü Yaşar Okçuoğlu tarafından yakalanarak nezarete alındı.

FARUK YALNIZ

Muhabiri Ayhan Yetkiner, Toplum Zabıtası Müdürü Yaşar Okçuoğlu tarafından yakalanarak nezarete alındı.

Sağın oyunu, Faruk Yalnız'ın öğleden sonra bir mahkemeden aldığı tehiri icra kararıyla bozuldu. İhtiyati tedbirin kaldırılması üzerine Faruk Yalnız ve arkadaşları tekrar federasyon binasına girdiler. Yalnız, salonda toplanan gençlere *"Türkiye'de bugün oynanan oyunun çok enteresan bir perdesini burada gördünüz. Biz bu memleketi sömürenlere karşı mücadelemize devam edeceğiz"* dedi

Bu olay aslında geçen yıl *"Mein Kampf"*lı gençlerin federasyon binasını basma olayının bu defa devlet kuvvetleri tarafından da desteklenen bir tekrarıydı. Devrimci kuruluşları ele geçirmek için hiçbir maddî fadakârlıktan kaçınmayan sağ, iktidarın da desteğiyle son hamleyi yapıyordu.

Nitekim, ihtiyati tedbir dâvasının görüldüğü 17. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde Yalnız grupunu eski TMTF mensubu avukatlar savunurken, Ekrem Özer grupunun avukat sandalyeler'nde Abdurrahman Şeref Lâç, Ergun Göze, Tuğrul Önder gibi sağın ve AP'nin en ateşli temsilcileri yer almıştı.

Mahkeme kararını 9 Ocak'ta verecektir. Ancak karar ne olursa olsun devrimci gençler mücadelede azimlidir ve TMTF Genel Başkanı Sencer Güneşsoy gençliğin kararını şöyle açıklamıştır:

"Türk gençliğini satın almak isteyenler bilsinler ki, belki binayı alabilirler, ama gençliğin kalbini asla ele geçiremeyeceklerdir. Türk gençliğinin Anıt Kabir'de yapacağı büyük kurultaya asla mâni olamayacaklardır."

DÜZELTME

Yeni Yıl İlâvesi'nde Fethi Naci'nin yazısının 2. sayfa 4. sütunundaki ilk paragrafında anlamı bozan bir atlama olmuştur. Şöyle okunmasını rica ederiz: «Gerçek bir kollektif çalışma sisteminin partiye hâlâ yerleşmemiş olmasının yol açtığı acele yargılar, temelsiz çıkışlar devam etmekle birlikte birtakım temel meselelerde Türk sosyalizminin nitelikleri ortaya konulmağa başlanmıştır.»

"KOMPRADOR" İLTİFATTIR

Refik Erduran

TÜRKİYE'de "burjuvazi" ile çekişilmekte olduğunu sanan aşırı iyi niyetli kişiler var hâlâ arkadaşlar arasında. Hiç değilse, zaman zaman buna inanır gibi konuşmaktan kaçınmıyorlar.

OYSA çoktan ispatlandı ki yurdumuzun sömürücü sınıfının üyelerine hiçbir tanımlamaya göre burjuva demek mümkün değildir. O yüzden "komprador" denildi bu yaratıklara.

AMA size birşey söyleyeyim mi? Ben bunlara o sözü de yakıştıramıyorum.

ZİRA kompradorluğun, yani yabancı yardakçılığının bile kendine göre bir haysiyet ve dürüstlük ölçüsü olmak gerekir. Komprador da, ne bileyim, bankaya yatırılmak üzere efendisinden aldığı parayı cebine atmamalı, karısını ucuza satmamalı, günde üç kereden fazla tekmelenirse o efendinin kompradorluğundan istifa edebilmeli.

BİZİM sözkonusu yaratıkların tipik temsilcilerinde ben öyle özellikler göremiyorum. Ne inançları var, ne de ölçüleri.

FIRSAT bulsalar yalnız milleti, efendilerini ve birbirlerini değil ucan kuşları dolandıracaklar. Çeşitli millî boynuzluluklara, koskoca ülkeyi altı ve üstüyle damping fiatına satmağa dünden razılar. Tekme derseniz, lâfı mı olur: her hareket efendilerine bağlılıklarını biraz daha pekleştirip yaltaklanmalarını artırıyor.

TARTISMALARI saldırıları ve kendilerini savunmaları da hep ona göre.

ADALET üstünde konuşulan bir yerde içlerinden biri çıkıyor, herhangi bir burjuvanın -hattâ kompradorun- "İnançları çıkarlarıma aykırı da olsa milletimin yüzünü ağartan sanat değeriyle öğünürüm" diye savunacağı bir insana, ozanlarımızın en büyüğüne "piç" diyor.

BU sözdeki düşünce meşruiyetsizliği ve duygu veledizinalığının yanında bildiğimiz piçlik asalet ünvanı sayılır.

AYNI yerde bir başkası çıkıyor, 141 ve 142 numaralı hukuk ayıplarına "fazilet maddeleri" diyor.

DESPOTLUĞUN da bir üslûbu, zulmün bile bir ciddiyeti vardır. İnsanlara kelepçe vurulacaksa vurulur, ama kelepçelerin bilezik diye yutturulmasına çalışılmaz.

O fetvayı yumurtlayan siyaset dolandırıcısı ise kelepçeleri neredeyse boyayıp, cilâlayıp biblo niyetine masalarımızın üstüne koymamızı isteyecek!

YOK, kardeşler, yok: ne yapacağımızı çok iyi bilmeliyiz.

TÜRKİYE'de ne burjuvalarla boğuşuluyor, ne de kompradorlarla.

SADECE hergelelerle uğraşıyoruz.

Almanya'ya gönderilen işçilerimizi Alman kapitalizmi bugün kapı dışarı ediyor.

CHP

CHP Meclisi'nde Ecevit galip çıktı

CHP Meclisi'nin "Ortanın Solu" üzerinde bir hafta süren tartışmaları sonunda Genel Başkan İnönü, Ortanın Solu ekibini açıkça tutarak kendisinin 40 yıldır solcu olduğunu söylemiştir. Böylece CHP iç'nde Ortanın Solu ekibi güç kazanmıştır.

Kapanış konuşmasını yapan İnönü bugüne kadarki ihtiyatlı tutumunu bir yana bırakarak Ecevit ekibini açıkça savunmuş ve "İftiraya karşı solculuk" sloganını ortaya atarak "Kırk yıldır devletçiyiz. Devletçilik solculuktur, diyorlar. Böyle ise solcuyuz. Halkçıyız. Halkçılık solculuksa evet böyleyiz. CHP madem solcu tanınıyor, öyle ise solculuğu benimsemek gerekir. Ortanın solu meselesi, kendimizi anlatmak kadar, savunmak meselesidir" demiştir. İnönü'nün Ecevit'ten yana tutum takınması üzerine CHP'de Ortanın Solu'na karşı olanların temizlenmesi beklenmektedir.

İŞÇİ

Batı Almanya'da işsiz kalan Türkleri Doğu Almanya istiyor

BUNDAN beş yıl önce, yurtlarında bulamadıkları bir lokma ekmek için Batı Almanya'ya göç eden işçilerimiz, Noel dolayısı ile dönmektedirler. Almanya'da maden ocaklarında kolaylıkla yer bulabilen kaba iş gücüne artık ihtiyaç kalmamıştır. Elektrik ve petrolün sanayie uygulanmsaı sonucu, kömür stoklarında artış olmuş, Almanlar ürettikleri kömüre pazar bulamaz duruma düşmüşlerdir. Nisan sonlarına doğru işsizlerin yeni iş alanlarına aktarılacağını umanlar varsa da, bu henüz bir umut olmaktan ileri gitmemektedir. Batı Almanya'da başıboş kalan işsizler ordusu, kendilerine yeni iş yerleri arayacaktır. Bunlar yurda döndükleri zaman da işsiz kalacaklarını bilmektedirler.

Almanya'daki iş ve işçi durumu üzerinde araştırmalar yapan Fahrettin Kerim Gökay yurda döner dönmez, düzenlediği bir basın toplantısında şunları söylemiştir:

"Kanaatim şudur ki, Almanya'da halâ yabancı işçiye ihtiyaç vardır. Şimdilik bir duraklama mevcuttur. Nisan ayında tekrar harekete geçecek kalifiye işçiye değer verecekleri anlaşılmaktadır."

Çalışmakta olan işçilerimizin yüzde 85'i kaba işlerde çalıştıklarına ve kalifiye olmadıklarına göre, bu *"Nisan fırsatı"*nı kaçırmış bulunmaktadırlar.

Yurda dönenler, dönecekler dir. Batıdaki gelir yüksekliğine alışmış olup ta dönmeyenler ne yapacaklardır? *Gelen haberlere* göre, Batı Almanya'nın işçilerimizi salıvermesi karşısında, Doğu Almanya işçi talebine başlamış, dileyenlerin çalışabileceklerini bildirmiştir. Batı Almanya'dan Doğu Almanya'ya bir işçi göçünün başlaması beklenmektedir. Biz Doğu Almanya'yı resmen tanımadığımıza göre, oraya geçecek işçilerin durumu ne olacaktır? Şimdi iş ve İşçi Bulma Kurumu yetkililerini kara kara düşündüren konu budur. Ya işçiler dönmez de, Batı'dan Doğu'ya geçerlerse?... Ya orda Batıdan Doğuya işçi sevkeden özel organizasyonlar kurulursa?..

Öte yandan iktidarı tutan bazı gazeteler Avustralya'dan işçi taleplerinin başladığını, 55 Bin Türk işçisinin oraya gideceğini yaymaktadırlar. Bununla bir kapı kapanırken bir başka kapının açıldığını göstermek istemektedirler. Oysa, meselenin içyüzünü bilenler, resmî makamların kitleler halindeki göçü, bulunduğu yerden alıp bir başka yere aktaracak kadar enerjik davranamıyacağını hatırlatmaktadırlar. Şimdilik Avustralya'ya işçi gönderme bir hayal ve propagandadan öteye geçemez.

TÜRK SOSYALİZMİNDE YENİ DEVİR

Çetin Altan

İNANDIĞI dava uğrunda çektiği çileler ve işkencelerle yüzde yüz saygıya layık Şefik Hüsnü o tarihteki Türk Sosyalistleri adına Mustafa Kemal hareketine sadece İstanbul'dan çektiği bir tebrik telgrafı ile katılmıştı.

Bu örnek bugün de sosyalist akımı sadece İstanbul'dan sohbet meclislerindeki nükteli eleştirmelerle yürütmek isteyenlere tatlı bir ibret anısı olmalıdır.

Bugün sosyalist hareket şu veya bu şekilde tepeden iktidara gelme hayallerinden başka bir şey düşünmeyen halk önünde meçhul dar bir kadro hareketinin sofra başı çekişmesi değildir.

Türkiyede sosyalizm ilk defa olarak siyasi bir parti örgütü içinde halka dönmüş ve halka açılmış bulunmaktadır. Bu imkâna burun kıvırarak halkı halk liderleriyle birlikte bilinçlendirmek ve bir örgüt içinde güçlendirmek yerine eski minval üzere olumsuz bir yericilik ve maskelenmiş kişisel kıskançlık ve ihtiraslarla cadı kazanı kaynatmak, sıhhatli ve sağlam bir gelişme gösteren sosyalist akıma usulca kezzap dökmiye çalışmak demektir.

Üniversite, C.H.P. nin ilerici kanadı ve zinde kuvvetler üçlüsünün içinde halka dönük katkısız bir sosyalist partisinin çizgisini bulundurmadan kurabileceği antiemperyalist bir cepheyle önemli sonuçlar alabileceği iddiası Türkiye'de halkı tanımamak, temelde halka ait çıkarların halksız da korunabileceğine inanmak anlamına gelmektedir ki bunun sonucu halkın eski düzeni rahmetle anacağı bir faşizmdir.

Halkın çıkarlarını bilinçlenmiş halktan daha iyi hiç kimse düşünemez. Ve bu bilinçlenmeyi hızlandırıp örgütlemek yerine politik planlardaki tepeden davranışlarla başarılı ilerlemeler yapılabileceğini sanmak, bir kere daha halkın makama kavuşunca merhabasının şeklinin değişmesi ihtimali de olan aydınlarla iyice çatışmasını ve bir süre adamakıllı ezilmesi riskini hiç umursamamak anlamıyla sakatlıdır.

Antiemperyalist bir cephede halkla örgütlenmiş katıksız bir sosyalist partisinin de bulunması şarttır. Sosyalist olmadığı halde duygu yönünden antiemperyalist olan güçlerin yanında sosyalist olduğu ve sömürüye ta kökünden karşı çıktığı için antiemperyalist olan güçler elbetteki çok daha geçerli ve ilk adımda başlıyacak bozulmayı önlemesi yönünden de çok daha elzemdir.

Bu bakımdan sosyalist aydınlara tarihsel görevler düşmektedir.

Bu görevin başında emekçi sınıfın içinde ve bilhassa Anadoluda fiilen çalışmak gelmektedir.

Oda sohbetleri ve sofra konuşmalarıyla sosyalist akımı ayakta tutmak ve yürütmek devri çok gerilerde kalmıştır.

Askeri darbeleri sınıfî niteliği olan halk ihtilâlleriyle karıştırmak ve bu çeşit halk dışı hareketlerin de mutlaka sosyalizme yöneleceğini hayal etmek, sosyalizmi bir sorumluluk ve bir tarihsel borç olarak kabul etmiş kişilerin harcı değildir.

Bir an önce ne şekilde olursa olsun iktidara gelmek hırsı başka şeydir, sosyalist dönüşüme bir ömür adayarak halkın içinde çalışmak başka şeydir. Birinciden yana olanlar gerçekte ikincinin zorluğunu göze almıyan ve bu uğrayışa katılmaktan yan çizenlerdir.

Ayrıca sosyalizm kapitalizmden dilediği payı alamadığı ve kendisine layık gördüğü hayatı yaşayamadığı için sömürücülere kızan aydınların ilk anda diledikleri hayata kavuşacakları bir sistem olarak da düşünülmemelidir.

Sosyalist düzenler kendisine sosyalist demiş aydınlara mükafat dağıtma sistemi olmaktan çok uzaktır. Sosyalizmden böyle bir mükafat umanlar ve sosyalizmin kendilerine bugünkü zengin burjuva yaşantısını bahşedeceği hayaliyle sosyalistliğe özenenler gerçekte kapitalist düzende tepelere geçememenin açlığını taşıyan bireycilerdir. Bunların sosyalistlikle ilgileri yoktur.

Sosyalistlik kişilerin kendisinin değil, emekçi sınıfının iktidara gelmesi için çalışmasıdır. Bu da ancak politik planlarda fırsatlar kollamakla değil, siyasi bir örgüt içinde canını dişine takıp uğraşmakla olur.

Bu sebeple bugünkü halka açılmış Türk Sosyalizmini bir avuç insana inhisar eden kadrocu eski İstanbul sosyalistliğiyle karıştırmamak gerekir.

Bütün mesele bunu anlıyabilmekte ve buna inanmaktadır bugün.

Devrimci Sendikalar yeni bir konfederasyon kuruyorlar

DİSK'in kurucularından Kemal Türkler ve Rıza Kuas, diğer sendikacılarlar birlikte

■ *Yeni sendikanın adı DİSK olacak*

Türk - İş'in işçi sınıfı çıkarlarına karşı tutum takınması üzerine devrimci sendikacıların yeni bir konfederasyon kurmak için giriştikleri teşebbüs yeni yılda gerçekleşme safhasına girmiştir.

Türk — İş'e karşı sendikalar arasında uzun zamandan beri görülen tepki, özellikle Paşabahçe grevi sırasında Türk İş yöneticilerinin grevcilere karşı bir tutum takınmaları ve işverenle anlaşmaya varması üzerine daha da şiddetlenmiş bulunuyordu. Bu olayda grevcilerin yanını tutan sendikaların konfederasyon onur kuruluna verilmeleri, bardağı taşıran son damla olmuştur.

ANT'ın yeni konfederasyon teşebbüsüne girişen sendikacılarla yaptığı temaslardan edinilen bilgilere göre Türk İş'ten geçici olarak çıkartılan sendikaların çoğu, Türk İş bünyesinde daha fazla kalmayı büyük kayıp saymaktadırlar. Bu sebeple üstüste toplantılar yapan sendikacılar yeni bir işçi konfederasyonu kurulması için prensip kararına varmışlardır. Bu kesin karardan sonra yeni konfederasyona girmesi mümkün olan sendikacılarla temas edilmiş ve onların da onayı alınarak çalışmalara başlanmıştır.

■ *Kurucu sendikalar kongreye gidiyorlar.*

Daha sonra, dört sendikadan birer uzman, yeni konfederasyonun anatüzüğünü hazırlamakla görevlendirilmiştir. Bu dörtlü komite de çalışmalarını üç gün içinde tamamlamış ve yeni konfederasyonun kurucularını tespit edecek olan sendika başkanlarına vermiştir. Bu sendika başkanları kurulu, organlar ve organların yetkileri üzerinde bazı değişiklikleri gerekli görerek, bu değişikliklere göre yeni bir anatüzük taslağı hazırlanmasını kararlaştırmıştır.

Yeni konfederasyonun kuruluş çalışmalarını yürütmek üzere görevlendirilen beş sendika şunlardır.

Türkiye Lâstik - İş Sendikası (Başkanı Rıza Kuas)
Türkiye Maden - İş Sendikası (Başkanı Kemal Türkler)
Türkiye Gıda - İş Sendikası (Başkanı Kemal Nebioğlu)
Türkiye Basın - İş Sendikası (Başkanı İbrahim Güzelce)
Kimya-İş Sendikası (Başkan Nejat Akbay)

Bu sendikaların başkanları, yaptıkları son toplantıda yeni konfederasyonun kurulması için 274 sayılı Sendikalar Kanunu'na kongre kararı alınmasını zorunlu görmüşlerdir. Bu amaçla bu sendikalardan bazıları 12 Şubat 1967'de olağanüstü kongre yaparak genel kurulun onayını ve kararını alacaklardır.

■ *Yeni konfederasyonun ismi DİSK olacak.*

Yeni Konfederasyonun adı için henüz kesin bir karara varılamamıştır. Bazı sendikacılar, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu adı üzerinde durmakta ve kısaltılmış ad olarak DİSK kelimesini ileri sürmektedirler.

DİSK'in amaçları arasında özellikle şunlar dikkati çekmektedir:

● *DİSK, işçilerin iktisaden hür olabilmelerini sağlamak için Türkiye'nin öncelikle iktisaden bağımsız duruma gelmesini zorunlu görür. Bu bakımdan işçi hareketlerinin milliyetçi, istiklâlci, anayasada öngörülen köklü dönüşmelerin gerçekleşebilmesi açısından da devrimsi bir öz kazanmasına çalışan bir kuruluştur.*

● *DİSK, anayasada öngörülen sosyal refah devletinin gerçekleşmesi için işçilere düşen görevin bilinçle yerine getirilmesini sağlamağa çalışır.*

Ortanın solu ya da icazetli sol

Bülent Ecevit, C.H.P. Meclisi'nde ortanın solunu savunuyor:

«Gezdiğimiz yerlerde iş adamları ile yabancı gazetecilerle görüştük. İstanbul'da Amerikan Siyasi Konsolosu, sosyal demokrasiyi izahımızı kabul etti ve bizi alkışladığını söyledi.»

SALON SOSYALİSTLERİNE TATLISU ÜLKÜCÜLERİNE VE TÜM UYUYANLARA

DAĞ başını duman alsa da olur ama yurt yüzeyinde tüm satılmışlar, çıkarcılar ve onlara uyduluk eden bir sürü kişiliği silinmiş yaratık gemi azıya alınca iş değişmeli değil mi? Geride bıraktığımız yılın son ayında olup bitenler nasıl oluyor da bunca toplumcunun, bunca ülkücü ve ilerici geçinenin kıllarını kıpırdatmıyor, anlaması çok güç. Öyle ünlemek gerekiyor ki, ya kıyıda köşede yaptığınız yurtseverlik, halkçılık, bağımsızlık ve kurtuluş edebiyatını bırakın ya da biraz duyarlığınız kalmışsa silkinin, doğrulun ve karşı çıkın ülkeyi yaşanmaz duruma düşürenlere...

ULUSAL kaynaklarımızın korunması, yurdun asalak yabancılardan arınması, sil baştan bağımsızlığımızın elde edilmesi, Amerikanlaştırılmış eğitimimizin ulusallaştırılması ve yurt çocuklarına eşit eğitim olanaklarının sağlanması, toprak sorunundan başlayarak bu kokmuş düzenin sosyal adaleti sağlayıcı bir biçime getirilmesinedek... ana sorunlar üzerine bir çift söz söyleyen öğretmenin yerinden ve işinden edilmediğini söyleyecek çıkab'lir mi aranızdan? Üstelik yürürlükte dedikleri Anayasa da tıpkısı tıpkısına uygundur eğitimcilerin derslilderde ve halk içinde savundukları düşünceler. Ne oluyoruz öyleyse? Ne olacağımız yok, kıyamet kopuyor Türkiye'de, kıyamet! Hem de büyük kıyamet.

ATATÜRKÇÜLÜK MÜ? Amerikan aleyhtarı gösterilere katılanlar deliklerde inlerken, Ankara ve Adana cezaevlerini doldururken susarsın! Sana dokunmayan yılan bin yaşasın öyle mi? Yaşasın bakalım. Ama yaşamak için seni de yiyecektir, hiç kuşkun olmasın. Halktan ve halk sorunlarının çözümlenmesinden yana olan öğretmenler listeler halinde bakanlık emrine alınırken, her gün gazeteleri doldururken haberleri, susarsın, kılın kıpırdamaz. Neymiş, yere batasıca evde karı ve çocuklar varmış. Olsunlar bakalım, bu yılan onları yemek iç'n de zaman yaratacaktır, sen böyle uyuşuk uyuşuk bekledikçe, "Bizden önce İsmet Paşa var, o önler tehlike olsa!" diye avunmaya kalktıkça...

VATANIN bağrına düşman dayamış hançerini diye edebiyat yapmak olsa bir sıcak salonda, ötersin değil mi burjuva artıklarının önünde? Vatan çırılçıplak yere serilmiş, oturmuş göğsüne Teksaslı çavuş, dese ozan, susarsın değil mi? Çünkü, vatanın bağrına düşman hançer değil, dolar dayamıştır. Dolar susturur seni. Bunun yeni saldırı yöntemi olduğunu düşünmezsin, uşak!. Seni vurmak için alçaklık zıpkıncılığı yapmamız gerekiyor.

EVET, açmazsın ağzını ve de yumarsın gözünü. Aslında yumsan da olur yummasan da. Amerikan doları her yanını donatmış, kapatmış, taş etmiş seni. Sen, ünlü öykücü, sen ünlü politikacı, sen ünlü bilmem kim neden susuyorsun. Amerikalı saatı seksen liradan seni kendi masasında oturtup da altına araba, apartman katı ve bir sürü dünyalık verdi diye?

NEDEN gözün kapalı ve ağzın bir karış açık seyrediyorsun Mersin Valisinin onbir eğitimciyi, Adana Valisinin sekiz eğitimciyi, Isparta Valisinin bilmem kaç eğitimciyi... ezdiklerini, jandarmalarla, tomson tabancalarla kovalattıklarını ve sonunda da Eğitim Bakanlığı ile, yani hükûmetle (ve de işin içinde Amerikan parmağı olarak) işbirliği edip onları aç - çıplak bırakmalarını?

DEMEK Atatürkçülün sen, demek ortayolculuk olarak anlıyorsun Atatürkçülüğü? Demek Kadirli ve Kozan köylerinde öğretmenlere denetmen'n salık verdiği Atatürk'le konuşmalar, Atatürkçü olmak, Atatürk Yolu, Atatürkçülüğün İlkeleri, Atatürk Diyor ki... adlı kitapların toplatılmasına, öğretmenlerin evlerindeki kitapların ciplere doldurulup İl yetkililerince götürülmelerine de ses edemiyorsun, ağzın açık bakıyorsun ha!

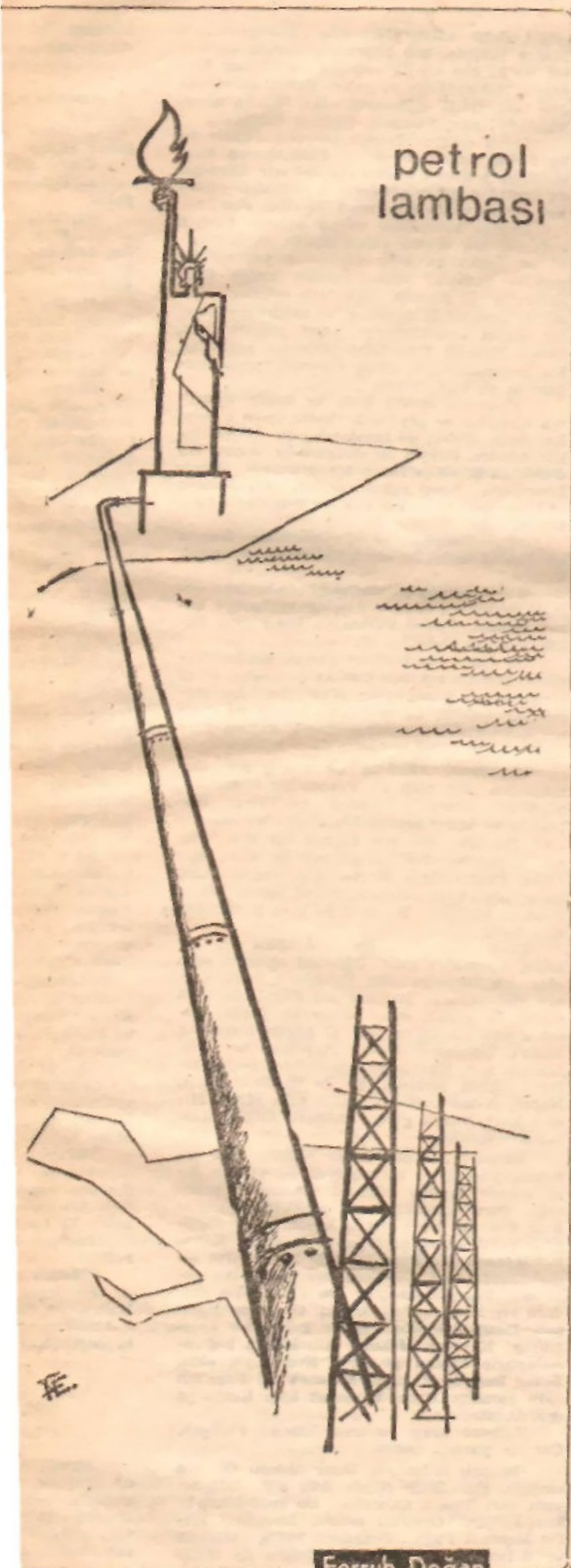
TAŞTAN farkım yok mu diyorsun? Taş kesil e mi, taş ol!

YUH olsun senin yurtseverliğine, yuh olsun senin toplumculuğuna. Yuh olsun senin ülkücülüğüne. Demek bunları yazarsan ilân alamaz gazeten, demek kız kaçırma olayları daha tehlikesiz! Toprak doyura, başka birşeycik demem...

Mahmut Makal

PUSUDAKİ FAŞİZME KARŞI UYANIK OLMALIYIZ

NADİR NADİ

Ferruh Doğan

TOPLUM üzerine yön verici fikir hareketleri açısından Türkiyemiz geri kalmış bir ülkedir. Yeni akımlar sınırlarımızdan içeriye daima büyük gecikmelerle girmiş ve hemen her seferinde gerici güçler tarafından geri püskürtülerek sınır dışı edilmek istenmiştir. Bu yüzden, yeni akımların yurdumuzda barınıp gelişmesi, böylece daha yeni akımlara yataklık etmesi olanakları son derece daralmıştır.

NAMIK KEMAL 1880 lerde hürriyet kasideleri düzdüğü için padişahın hışmına uğrarken, Fransız devrimi hazırlayıcılarından Voltaire'in, ölümü üzerinden yüz yılı aşkın bir zaman geçmiş bulunuyordu. Hem Voltaire, Namık Kemal gibi genç yaşında menfada değil, Paris halkını kolları arasında 80 lik bir (pir-i fâni) olarak izzet-ü ikbal içinde ömrünü tamamlamıştı.

ZİYA GÖKALP'in (nazariyat) ını kurmaya çalıştığı milliyetcilik akımı bizde yeni yeni filizlenmeye başladığı 1908 yıllarında Balkan yarımadasında yaşayan milletlerin hepsi çoktan birer birer Osmanlı İmparatorluğundan kopmuşlar, bağımsızlıklarına kavuşmuşlardı.

SOSYALİST akımın bizdeki kaderi de pek farklı olmamıştır. Özgürlüğü, temsil ettikleri sınıfın egemenliği ile bir tutan, milliyetçiliği de sadece egemen sınıfın çıkarını sağlamaya yarar bir dünya görüşünden ibaret sayan sayın yöneticilerimiz, sosyalist fikirlerin bu topraklar üzerinde serilip gelişmesine şiddetle karşı koymuşlardır. Yer yüzünde sosyalist akımın gelişmeye başladığı geçen yüzyıllardan ta 27 Mayıs devrimine gelinceyedek Türkiyede Türk okurlarına sunulan sosyalist yayınların sayısı gülünç denecek kadar azdır. Bu akımı savunan düşünürlere her zaman kuşku ile bakılmış, düşüncelerini zemin-ü zamana uydurmaları salık verilmiş, direnen oldu mu iflâhı kesilmiştir.

BUNDAN ötürüdür ki, düşünce alanında gerekli özgürlük ortamını bir türlü bulamayan Türk sosyalistleri, düşünceyi bir yana bırakıp daha çok duygularına hitap etmek zorunda kalmışlardır. Bilim ve politika alanında bütün kapıların yüzlerine kapandığı yurdumuzda sosyalistler kendilerini sanata vermişler, piyes yazmak, roman, hikâye, şiir yazmak, resim ve karikatür yapmak sureti ile bir takım semboller ardından halka seslerini duyurmaya çalışmışlardır. Uzun bir süre fikir arenasında sosyalizm üstüne üç buçuk orijinal eser çıkaramayan Türkiye'nin dünyaya ün salmış güçlü sosyalist şairlerinden birini yetiştirmesi, her halde bu nedene dayanıyor olmalıdır.

ALTI yıldanberi durum bir hayli değişmiş görünüyor. Günlük gazetelerde olsun, haftalık ya da aylık dergilerde olsun, kitap piyasasında olsun, sosyalist düşünceyi savunup yaymayı amaç bilen göze görünür bir çaba var. Emekci halk yığınlarının derdini dile getirmek isteyen bir sosyalist parti de, son derece uygunsuz koşullar altında, türlü engelleri zorlayarak Parlamentoya girebilmiş ve oradan kamu oyuna sesini duyurmak imkânını kazanmıştır. Bir zamanlar suç sayıldığı için kimsenin üstüne almak istemediği sosyalistlik, artık o eski korkutucu niteliğini epeyce yitirmiştir. Son altı yılda sosyalizm üzerine Türkiye'de yayınlanan kitapların sayısı, her halde sosyalist akımın başlangıcından 27 Mayıs devrimine gelinceye kadar yüz yılı aşkın bir süre içinde yurdumuzda aynı konuyu işleyen kitapların toplam sayısını kat kat aşmaktadır. Sanki arada kaybolan zamanı bir an önce kapamak hırsı ile sol akım edebiyatının çeşitli örnekleri harıl harıl dilimize çevrilmekte ve bunlar aydınlar tarafından kapışılmakta, adeta yutulurcasına okunmaktadır.

ÇAĞDAŞ özgürlük koşullarına bizi yaklaştırması bakımından sevindirici olmakla beraber bu görüntüye bakıp aldanmamalıyız. Sol ve ileri akım güçlenip de toplum düzeninin demokratik yoldan değişmesi olanakları ufukta belirdiği zaman, 27 Mayısa diş bileyen gerici çevreler, bu hâli karşıdan tebessümle seyredecek değillerdir.

HER ileri akımı sınır dışı etmeyi politikalarının şaşmaz kuralı olarak belleyen statükocular, temsil ettikleri çıkarlar açısından bir tehlike gördüler mi, demokrasiyi ve onunla birlikte tüm düşünce özgürlükleri tekmelemekte bir an duraksamak istemeyeceklerdir. Sol akım ne denli güçlense de, karşısında canına kastetmek için fırsat kollayan gericilik ejderhasını bulacağını unutmamalıdır. İki cihan savaşı arasında İtalya'nın, Almanya'nın ve İspanya'nın başlarına geleni hatırlayın. Bu ülkelerin her birinde sol akım, bugün bizde görülenle kıyaslanamayacak ölçüde yaygın ve güçlü değil mi idi? Böyle olduğu halde, neden bu milletler birer birer özgürlüklerini yitirip kaskatı diktatörlerin boyunduruğu altına girdiler?

ÇÜNKÜ tehlikeyi vaktinde göremediler; görseler de azımsadılar. İç çekişmeler yüzünden ilerici güçler bölündü ve pusuda bekleyen faşizm ejderi, kendi çıkarı uğruna her türlü özgürlük haklarına boş veren kapitalistlerin de desteği ile her yerde duruma hakim oldu.

İLERİ akımları savunmak, yurdumuzu bir an önce çağdaş uygarlık düzeyine ulaştıracak ekonomik ve sosyal koşulları gerçekleştirmek ödevini taşıyan bütün Atatürk'çü aydınlar bu noktaya özellikle dikkat etmelidirler: Anayasayı ve Anayasanın vatandaşa sağladığı hakları korumak bugün her kaygının üstünde tutulmalıdır. Ne kadar önemli olsa da, hiç bir metod tartışması halktan yana olan aydınlar arasında bir çatışma, ya da bölünmeye meydan vermemelidir.

PUSUDA fırsat kollayan faşizme karşı bütün ilerici aydınlar, el ele, daima uyanık bulunmalıdırlar.

AZİZ NESİN

Mısır D

Birleşik Arap

BİLİYORUM, bir yazıya, okurlara soru yönelterek başlamak, herşeyden önce, yazar inceliğine uygun düşmez. Ama ben yine de bir soruyla başlıyorum yazıma: **"Lütfen söyler misiniz, Mısır bayrağı nasıldır?"**

Bir insan, herhangi bişeyi bilmiyorsa, o şeyi başkalarının da bilmediğini sanır. Ama bu yargının tersi doğru değildir; insan, bişeyi biliyorsa, o şeyi başkalarının da bildiğini sanmaz.

Kahire'ye gittiğim zaman, beni ençok şaşırtan şey, Mısır bayrağını bilmeyişimin ortaya çıkmasıydı. Sonra, bu konuda başkalarının bilgisini yoklamak için, Istanbul'a dönüşümde, birçok arkadaşlara sordum:

— Mısır bayrağı nasıldır, söyler misiniz?

Ne Yön dergisindeki arkadaşlar, ne Türk Edebiyatçılar Birliği Yönetim Kurulu üyeleri, ne de başkaları bildiler. Bilgisizlikte yalnız olmayışımın gizli sevincini duydum.

— Mısır bayrağı, yeşil taban üstüne beyaz ay ve üç beyaz yıldız... diyorlardı.

Yanlış... Hem yanlış, hem de doğru. Bugün artık, yeşil taban üstüne beyaz ay ve beyaz yıldızlı bayrak yoktur. Yoktur, çünkü ortada Mısır devleti yoktur. Onun yerini Birleşik Arap Cumhuriyeti almıştır.

Aklıma **"Not Costantinopl, Istanbul..."** şarkısı geliyor; "Not **Egypt, United Arab Republic...**"

Şimdi söyler misiniz, Birleşik Arap Cumhuriyeti'nin bayrağını? **Denemelerime göre,** içinizden yüzde bir kişinin bu soruyu doğru cevaplandırabileceğini sanmam.

Söylüyorum: Birleşik Arap Cumhuriyeti bayrağı, yatay üç renklidir; üstte kırmızı, ortada beyaz, altta siyah, ortadaki beyaz tabanın üstünde iki yeşil yıldız vardır. Bu iki yıldız neyi anlatıyor? Adı üstünde, Birleşik Arap Cumhuriyeti... Bu iki yıldızın biri Mısır, öbürü de Suriye'dir. Ama Suriye, birleşiklikten ayrılmış, bayraktan yeşil yıldızın biri ayrılmamıştır. Öyleyse, Birleşik Arap Cumhuriyeti neyle birleşiktir? Yalnız ve yalnız kendi kendisiyle... Kendikendisiyle birleşik, tek bir Cumhuriyet.

Bayrak üzerinde bu denli duruşumun bence çok önemli nedenleri var. Bu bayrak, Mısır'ı anlatan yazımın kalkış noktası olacak. Bu yıldızlar sembolünden kalkarak, Mısır'ın toplumsal tutkusunu, ekonomisini, politikasını, yarına olan umutlarını açıklayabiliriz; çünkü, Birleşik Arap Cumhuriyeti bayrağının beyaz tabanında, o iki yıldızdan başka yerleşecek yıldızlar için daha çok boş yer vardır. Mısır kültürünün Arap dünyasında önde oluşumu, Üçüncü Dünya denilen yansızlar bloku ağırlığının Mısır'a kayışını, Mısır sosyalizmini, Mısır ekonomisindeki zorlukları, bu bayrak üzerinde düşünerek bulabiliriz. İlerde sık sık bu konuya dönmek üzere, geçelim.

Bilgimizi tazelemek

Yeryüzünde bayrağını bilmediğimiz çok ulus var, ama Mısr bunlardan değil. Akdeniz'in iki kıyısında iki deniz komşusuyuz bir, bundan da önemlisi, dile kolay, dörtyüz yıla yakın zaman birlikte, brarada, Osmanlı birliği içinde yaşamışız. Böyle olunca, bayrağını bilmemek, az bilgisizlik değildir.

Bugünkü Türk-Mısır ilişkileri ve bu ilişkilerin gelecekteki gelişimini anlıyabilmemiz için, iki ulus arasındaki tarihsel birikimi bilmemiz elbette gerekir. Bu bakımdan ister misiniz birazcık, çok değil, pekazıcık, bu yönden tarih bilgimizi tazeleyelim.

Onaltıncı yüzyılın başlarındayız. Osmanlı padişahı Sultan Selim. Yiğit lakabıyla anılır: Yavuz Selim...

Mısır'da Memlûklar var. Memlûk Sultanı Kansu Gavri'dir.

Yavuz, gözüne koymuş, Mısır'ı alacak; yani kararını vermiş. Memlûk Sultanı Kansu Gavri de bunu biliyor.

● *Mısır'da erkeklerin beşte üçü entarili*

İki sultan, karşılıklı dümenlere girerler. İkisi de sultan, elbet bunların dümeni de, sultani olur. Bakınız Yavuz'un Sultani dümenine; sanki Mısır'a değil de İran üstüne yürüyecekmiş gibi yapıyor, yaşlı Kansu Gavri'yi gönderdiği çok değerli hediyelerle uyutup ona şöyle mektuplar yazıyor:

"Sen benim babamsın, senden dua isterim... Aláeddevle'den aldığım yerleri sana geri veriyorum. Daha da ne istersen yaparım."

Yavuz, Dülkadiroğlu Alâüddevle Bey'in başını kopartmış, kelleyi, hediye diye Kansu Gavri'ye göndermiş. Kesik başı gören Sultan Gavri'de şafak atmış. Korkudan Şah İsmail'e mektup yazıyor: **"Aman, Selim'i ortadan kaldır, bütün Anadolu senin olsun, bana nesne gerekmez."**

Yavuz'un istediği de bu ya... Yaaa, demek Şah İsmail'le birleşirsin?

İki ordu, 24 Ağustos 1519 da Merc-i Dâbık'da çarpışır. Beşaltı saat içinde Memluk ordusu darmaduman olur. Kansu Gavri'ye inme iner, ölür. Yerine Tomanbay geçer. Yavuz'un Tomanbay'a yazdığı mektuptan: "**Sen alınır-satılır bir kölesin, sultanlığa lâyık değilsin. Ben, yirmi kuşaktan hükümdar oğlu hükümdarım... Adıma hutbe okutup para bastır, seni vali yapayım.**"

Yavuz yürür Kahire üstüne. Asfaltta yürümüyor, ordu çölde gidiyor. Bu çölde insan susuzluktan yanar ölür. Mısır nasıl bir yer? Yılda ya üç, ya beş kere yağmur yağar. Her yağış, ya üç, ya beş dakika sürer. Hepsini toplasan, yarım saat etmez. Yavuz'un ordusu çölü geçerken şakırşakır yağmurlar yağar ve su sıkıntısı çekilmez.

Uzatmıyalım, 22 Ocak 1517 de Ridaniye'de savaş olur, Yavuz Kahire'yi alır.

Tomanbay kaçarsa da sonunda yakalanır. Yavuz onu astırır, cesedi üç gün ipte sallandırıldıktan sonra, bu yürekli adam, sultanlara özgü çok büyük törenle gömülür.

Demek 1517'de Mısır, Osmanlıların olmuştur. Geliriz onsekizinci yüzyılın sonuna. Bu yeryüzünde gözü toprakla doymayan bi yiğit daha vardır Napolyon Bonapart... 19 Mayıs 1789'de, 280 parçadan kurulu donanma ve 38 bin kiş'lik orduyla yola çıkan Napolyon İskenderiye'ye gelir. Yavuz zamanından beri, istilâ edilmemiş olan Mısır'a girer, Kahire'yi alır. Padişah, Üçüncü Selim...

Fetva çıkar: **"Frençe keferesi... Mısır ve havalisini istilâ etmekle... Padişahımız hazretlerine kefere-i mezbureyi def için karadan ve denizden asker göndererek mukatele etmeleri şer'an vâcip olur mu? Elcevap olur..."**

Frençe keferesine savaş açılır. Frençe keferesi, tek başına kalsa Mısır'ı da, Suriye'yi de, Irak'ı da, silip süpürecek ya, sömürgecilik yağması başladığından, araya öbür kefereler de girince, Napolyon ordusu, Osmanlı karşısında zorlanır. O zaman Fransızlar, halkı kendilerinden yana çekmek için, İnsan Hakları bildirisini yaymaya başlarlar. Bu propagandaya karşı Osmanlı propagandası da şu bildirilerdir :

"Fransalu **taifesi kâfir ve âsidir. Tanrı'nın birliğine ve peygamberimize iman etmezler. Öbür dinleri de tanımazlar ve âhireti inkâr ederler. Herşey bu dünyadadır, derler. Bu dünyanın ötesinde hesap kitap yoktur, derler. İnsanların hepsi eşittir, derler. Bir insanın öbürüne üstün hiç bir hak ve üstünlüğü yoktur,** derler.

...Ey **Tanrıya ve Peygambere inanan müslüman halkı, bu sapık kâfirlerle savaşmak farzdır."**

Şu, Napolyon'un sözleridir: **"Sömürge sistemi gereğince Suriye üzerine yürümeye karar verdim. Çünkü Suriye ve Mısır aynı hükümetin olmalıdır."**

Bu sözde bir tarihsel gerçek vardır. Tarihte, Mısır'a egemen olanlar Suriye'ye sahip olmuşlardır; Firavunlar, Fatimiler, Eyyubiler, Memlukler, Osmanlılar... Bugün de, yalnız bayraktaki iki yıldız olarak kalmış Birleşik Arap Cumhuriyeti...

Napolyon, Akkâ'da ilk yenilgisini Osmanlıdan alır. 1801 de Fransızlar Mısır'dan, yiğitliğe krem sürmeden çekilirler. Napolyon'un Mısır seferinden geriye ne kalmıştır? İki şey; biri çok önemli bir söz. "Mısır, Mısırlılarındır!" Napolyon bu sözü, Mısır'ın Fransızların olması için, Osmanlılara karşı söylemişti. Napolyon'dan ikinci kalan, Fransız kültürü... Bu ikisi de taaa bugünedek sürmüştür.

Çook zamanlar önce, Arapkir'den bir adam Kavala'ya gelir. Oğlunun oğlunun oğlu olur, adı İbrahim... Bu İbrahim'in oğlu olur, adı Mehmet Ali. Mehmet Ali Kavala'da ilkin postacılık yapar, sonra simsarlık yapar. Onsekiz yaşında asker olur. O sırada Napolyon Mısır'a girmiştir. Mısır'ı Napolyon'dan kurtarmak için, Kavala'dan gönderilen seçme erler arasında Mehmet Ali de vardır. Mısır, Napolyon'dan kurtarılacaktır, ama Mısır, Mısır'ı kurtarmaya giden Mehmet Ali'den kurtarılamıyacaktır.

Mehmet Ali, okuryazar değildi, ama çalışkan, yürekli ve becerikliydi. Bu yüzden kısa sürede kendini gösterdi. Osmanlı veziri oldu. Türlü ayaklanmaları kışkırttı. Osmanlılar, kuvvetli bir yönetim kurmak için kişiliği kuvvetli birini aradılar ve buldular. Kavalalı Mehmet Ali Paşa 1804 de Mısır valisi oldu. Mısır'ı kısa zamanda her bakımdan geliştirdi. Fransız subayları ve silahlarıyla modern bir Mısır ordusu kurdu. O zaman Padişah, İkinci Mahmut... Sözün gelişinden anlaşılıyor: Kavalalı Mehmet Ali, Mısır'ı bağımsızlaştırıp başına geçecek. Evet, öyle oldu. Savaş başladı. Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın oğlu İbrahim Paşa, Torosları aşıp Konya'ya dek dayandı.

Valisine karşı umarsız kalan Padişah, Çar'dan yardım diledi.

Osmanlı ordusuyla Mısır ordusu iki kez savaştı. İkincisinin dersle dolu bir tatlı-acı yanı var. Kısaca anlatalım. İki ordu Nizip'te karşıkarşıya. Osmanlı ordusu komutanı Hafız Mehmet Paşa... Sonradan savaş tarihinin ünlülerinden olan Prusyalı Moltke de Hafız

Mehmet Paşa'nın k
subay, durum mu
— Şimdi saldır
der.
Orduda bulunan
Paşa'ya:
— Bugün mü
barek günde savaş
Ertesi gün Mo
— Öyleyse, der,
palım.
Sarıklılar,
— Olmaaaz, d
hın ordusu, eşkiya
mıymış! İslâm ask
ğildir.
Moltke öyle de
Derken Hafız Meh
tılır. Bukez Moltke
— Çekilip kuş
de yeniden düzelel
Cevap:
— Ne demek?
kilir mi hiç? Şere
Bilmeyenler,
oysa gerçektir. M
"Yönünü, pusula y
yin eden orduda d
istifasını verip gid
Dört saat için
ordusu darmaduma
lerce tutsak...
İkinci Mahmut
için, bu kara haber
ancak ölümün yar
Mısır'ın elde t
elde olması gerekir
valalı Mehmet Ali
dusuyla. Büyük
girdikleri dönemdir
İngiltere, Rusya, A
ya, bırakmazlar. A
badan oğula geçm
muştur artık.
Kavalalı Meh
Hidiv İsmail zam
yerleşir; İngiliz
bombardıman eder
Şu nokta, bug
bakımından önem
İngiliz Mısır'a gi
tinecek değildir. G
adasına yerleşmek
ne varsa kazımak
Türk aleyhine pr
mıştır. Arap yarı
Türk aleyhindeki
Birinci Dünya Sa
ve 15 de Sina çöl
şuna akan Türk k
Mısırla aramı
sır da müslüman,
vaşında, işte bu
Istanbul'da otura
Mısır halkına bild
"Sevgili evlât
Yabancı bir d
dumuzu işgali alt
lıkla beklenilen k
geldi. Ve başka, v
Padişah İkinci
yollar:
"Mısırlı evlât
Sanılıyor ki,
tanbul'dan, **"sevgili**
lı evlâtlarım!" diy
hı **"Efendim"** diye

Yol

Asya - Afrika
cü kongresi için,
si toplanacaktı, 11
di: **"13 - 16 Kasım**
tıya geliniz!" İns
onbirinde çağrı te

eğil,

Cumhuriyeti

● Kahire'nin arka sokaklarında pislik, yoksulluk ve zavallı bir yaşam...

ırmev subayı. Prusyalı
kemesi yapar:
sak, düşmanı yeneceğiz...

sarıklılar Hafız Mehmet

rek cumadır, böyle mü-
şer'an câiz değildir.
ke:
, bu gece, gece baskını ya-

ler, koskoca bir padişa-
gibi gece baskını yapar
rlerinin şanına lâyık de-

olmaz, böyle der olmaz.
et Paşa'nın ordusu kuşa-

ınadan kurtulalım, geri-
... der.

Padişahın ordusu geri çe-
izliktir. Olamaz...
lar uydurulmuş sanır;
e, sonunda dayanamaz,
rine keçi kuyruğuyla ta-
ha kalamam" diye yazılı

Hafız Mehmet Paşa'nın
olur, binlerce ölü, onbin-

, birkaç gün önce öldüğü
duymak mutsuzluğundan
ıyla kurtulmuş olur.
utulması için, Suriye'nin
; tarihsel gerçek bu... Ka-
Paşa Suriye'ye yürür or-
mürgecilerin birbirlerine
. Zamanın beş büyükleri
vusturya, Fransa, Alman-
a Mehmet Ali Paşa, ba-
k koşuluyla Mısır valisi ol_

met Ali Paşa'nın torunu
ında, İngilizler Mısır'a
anması İskenderiye'yi
l. Yıl 1882.
ıkü Türk-Mısır ilişkileri
dir sanırım. Sömürgeci
mi, yalnız orasıyla ye-
izü, bütün Arap yarım-
e Bunun için amacı, Türk
izini bile bırakmamak.
aganda işte böyle başla-
dasında kırk yıl süren
ı propagandanın üstüne,
ı gelip oturmuştur. 1914
le ve Kanal seferinde bo-

kalmış tek bağ, din. Mı-
k de... Birinci Dünya sa-
tutunmak istiyorlar.
Hidiv Abbas Halmi Paşa
yolluyor:
ım!
et otuziki yıldanberi yur-
a tutmaktadır. Sabırsız-
rtuluş anı en sonunda işte
aşka, vb..."
Abdülhamit de bir bildiri

rım!"
lişah hidiv hazretleri Is-
evlâtlarım!" ya da "Mısır-
seslenince, Mısır'ın fella-
"Eyva" diyecek...

ı çıkış

Yazarlar Birliği'nin Üçün_
Kahire'de Hazırlık Komite_
Kasım'da bana telgraf gel_
arasında yapılacak toplan-
! Ayın onüçünde toplantı,
grafı...

Yirmi gün öncesinden pasaport için başvurmuştum. Hergün gidip geliyordum Emniyet Müdürlüğüne, pasaport verilmiyordu. Telgrafın gelişinin ertesi günü şıp diye pasaportum verildi. İşin içinde iş varmış. Onbirinde telgraf geliyor, onbirinde İstanbul Sekizinci Asliye Ceza Mahkemesinden beni arama kararı çıkarılmış. Uçağa binerken üstümü başımı, bavulumu arayacaklar. Sanıyorlar ki, Türkiye'yi batıracak bütün gizli belgeleri düşmanlara vermek için bavulumda kaçırıyorum. Yoksa amaçları gümrük muayenesi değil. Çünkü gümrük muayenesi normaldir, bunun için de mahkeme kararı gerekmez. Aradıklarını bulamadılar, çünkü ben onları özel kuryelerim ve casuslarımla yurtdışına çoktan kaçırmıştım. Ama elleri boş kalmadı. Almanya'dan aldığım telif hakkından kalmış 36 dolar vardı üstümde. Dışarda kazanılmış ve dışardan getirilmiş para. Onu aldılar, üste de 980 lira ceza verdim. Uçağa bindiğim zaman üstümde yalnız 150 Türk lirası vardı.

Kolaylık ve yardım

İlk şaşkınlığım Kahire hava alanında oldu. Büyük, çok büyük, modern, çok modern bir havaalanı. İnsan, ilk gittiği yabancı yerde gördüklerini, isteristemez kendi ülkesindekilerle karşılaştırıyor.

İstanbul'daki Birleşik Arap Cumhuriyeti konsolosluğu vize işlemi yapmaz. Neden mi? Biz, İskenderiye'deki konsolosluğumuzu kaldırmışız da ondan. Karşılık esası istiyorlarmış. İyi ama, İskenderiye konsolosluğu gereksizmiş bize. Vize yalnız, Ankara'daki elçilikte yapılıyor. İstanbul'dan gidenler, havaalanında vize yaptırabilirlermiş.

Polisleri bembeyaz elbiseli. Sonra bunu Kahire'de de gördüm: Mısır Arabı beyaza, beyazın da temizine çok düşkün.

Polis,

— Vizeniz yok, dedi.

— Evet, burda yaptıracağım.

— Dolar?

— Yok. Türk parası var.

Türk parası geçmiyor Mısır'da. Ne olacak şimdi?

— Ben çağrılıyım. Yazarlar Birliği'ne telefon edelim.

Dün geleceğim diye telgraf çektiğimden, birgün önce gelip havaalanında beni beklemişler.

Saat yirmibir, Yazarlar Birliği'nde kimse yok.

Polis,

— Siz, gazeteci misiniz? dedi.

— Evet.

— Gazeteciler için vize parası yoktur. Bir hafta için vize işlemi yapıyorum. İsterseniz uzatırsınız...

Hem gazetecilere vizenin parasız olması, hem polisin gösterdiği kolaylık şaşırttı beni.

Yükçü bavulumu kaptı. Arada söyliyeyim ki, yükçüsünden her türlü görevlisine kadar, garda, terminalde, otelde, heryerde hepsi İngilizce biliyor, az yada çok, ama biliyorlar. Bu yükçülerin, nasıl para diye tebelleş olduklarını bilirim. Önce İstanbul'dakilerden bilirim, sonra dışülkelerde, başka yerlerden.

— **Param yok...** diyerek, bavuluma yapıştım.

Yükçü bavulumu bırakmadı:

— Yoksa istemez...

Anlamadı sandım.

— Param yok diyorum.

— Anladım, istemez...

Elarabasına attı bavulu. Dışarda başka bir yükçü aldı.

— Param yok...

— Peki...

Bavulu otobüse koydu. Çıkarıp Türk parası verdim.

— Teşekkür ederim. Türk parası geçmiyor, istemem...

Otobüs daha kalkmadan bir kız bilet kesiyor. Ona birşey söylemeden, bavulumu aldım, iniyordum.

— Gitmiyecek misiniz?

— Türk parası ödeyebilir miyim?

— İstemez...

Öbürlerine bilet kesti, bana kesmedi.

İşte beni Kahire'de ilk karşılayan bu incelikler oldu. Polisin inceliği, iki yükçünün terbiyesi, biletçi kızın anlayışı... Bunlar hep mi tesadüf? Kahire'de kaldığım sürece bu türlü, buna benzer daha çok iyi davranışlar gördüm. Bunlara küçük olaylar diyebilirsiniz. Evet, ben daha çok küçük olaylarla ilgileniyor ve bundan o toplumdaki insan ilişkilerini çıkarmaya çalışıyorum.

Mısır toplumunda insan ilişkilerinin yumuşaklığı üzerinde çok düşündüm. Yanlış bulabilirsiniz; ben bunu üç nedene bağlıyarak yorumluyorum. Birincisi, çok eski bir uygarlığın çocukları oluşu... Bu öyle kolay iş değil, binlerce yıllık tarihsel ve toplumsal birikim. Yükçüsü bile, geçmiş binlerce yılın birasçısı... Türk halkının ilişkilerinde de, bu soylu birikim belli olur. Çok kalkınmış, hatta sosyalist olan bazı ülkelerde bile, toplumsal ilişkiler böylesine yumuşamamış, incelmemiştir. Bunun için kuşaklar, kuşaklar geçmesi gerek. Hani bizim köylünün oğluna **"Oğlum ben sana paşa olmazsın demedim, adam olamazsın dedim"** demesi işte budur. Sosyalizm, gelir, insana üniversiteyi bitirtir. Ama anlatmak istediğim o ilişki için birikim gerekir.

Bu yumuşaklığın, bu yardımın ikinci nedeni bence, Mısır halkının tarih boyunca çok ezilmiş oluşu. Öyle ki, en amansız yerde, birbirine yardımdan başka hiç bir umarı yoktur. Ayakta durması için ancak birine dayanması, birinin de ona dayanması gerekli. Türk halkı da ezilmiştir, ama Mısırlı gibi değil. Buna ilerde de değineceğim.

Üçüncü neden, yine ezilmişliğinden... Hep başında efendi olmuş; kendinden efendi, başkasından efendi, ama hep başında efendi; Osmanlısından, Fransızından, İngilizinden... Ezile ezile sertleşmiş, tersine iyice yuşuşamış.

Galabiyye, kafiyye

Bir soru daha sormama izin verir misiniz? Dedim ya, insan birşeyi kendisi bilmezse, başkaları da bilmez sanıyor. Hoş, şimdiyedek sorduklarımdan bir bileni çıkmadı. Sizce, Kahire'nin nüfusu ne kadar? Söyleyin birşey; bir milyon mu, birbuçuk mu, iki mi? Hayır, Kahire dörtbuçuk milyon... Beş milyon, altı milyon diyenler de var, ama dörtbuçuk milyon kesin...

Havaalanından çıkar çıkmaz, hemen kent başlıyor, koca kent... Gepgeniş asfalt yollar, koca koca yapılar.

Atina'da bana, Kahire'nin pis olduğunu söylemişlerdi. İşte gözlerimle görüyorum ki tertemiz... Neon ışıklarıyla pırılpırıl... Vitrinler dopdolu. Yoksa yanlışlıkla bir modern Avrupa kentinden mi geldim ben?

O anda içimden geçenleri söyliyeyim mi size **"İşte sosyalizmin zaferi, işte sosyalizmin zaferi..."** deyip duruyorum. Sanki, ne görüyorsam bütün bunların hepsi, sosyalizmden önce yoktu da, hemen sosyalizmle oluverdi... Ama ertesi gün, Kahire'nin ara ve arka sokaklarına girince büyük bir hayal kırıklığına uğrayacağım. O ne pislik, o ne yoksulluk, o ne zavallı yaşam... O ne korkunç görüntüydü...

Otobüs bir yere geldi, ağır ağır gidiyor gidiyor. Pencereden bakıyorum. İki entarili gidiyor, salına salına... Başlarında da örtü... Otobüs onları geçince, dönüp bakayım şu kadınlara dedim. Bir de baktım, başlarını kapıyan örtüden pırasa gibi iki bıyık sallanıyor. Mısırlı erkek arabın entari giydiğini bilirdim. Ama sosyalizmin, entariyi de kaldırıp erkeklere pantol _ ceket giydirdiğini sanıyordum. Hayır, olmamış... Aşağıyukarı, Kahire'deki her beş erkekten üçü entarili. Bu entarilere **"galabiyye"**, başlarındaki örtüye de **"Kafiyye"** diyorlar. Bizde de eskiden **"Kefye"** denirdi.

Yollarda türlü türlü entarili erkekler, kimisininki çok pahalı, az pahalı kimisininki çok ucuz kumaştan... Niçin entari giyerler? Önce ucuz olsun diye, üç metre basmadan bir entari... Sonra da iklim koşulu. Sıcak mı sıcak. Entari, alttan üfürür, üstten savurur, püfür püfür... Üçüncüsü de ya şundan ya bundan, zamanla gelenek olmuş; zengini de pahalısından giyer olmuş.

Mısır'da sosyalizm kurulunca, halkın entari yerine pantol _ ceket giymesini istemişler. Entari kadar ucuz, ondan bile ucuz giysiler yapıp sürmüşler piyasaya, ama tutmamış... Kolay değil, bikez gelenek olmuş.

Hangisine acımalı?

Ertesi gun, Asya - Afrika Dayanışma Derneği'ne gittim. Toplantı bitmişti, geç kalmıştım. Toplantıdaki kararların dokümanlarını, belgelerini aldım. Bana bir rehber verdiler, hukukçu bir genç adam...

Derneğin önünde özel arabada rehberi beklemekteyim. Solda Nil, güzel bir rıhtım, palmiyeler... Değneğine dayanarak, yalınayak, çok yaşlı bir adam geldi. Ben onun önce, arabanın penceresinden içeri uzanan elini ve avucunu gördüm. Tıpkı bir iskelet, ama birkaç yüzyıl toprak altında kalmış da, sonradan kalkmış bir iskelet... Biz Türkiye'de çok yırtık pırtık, çok yamalı giysiler içinde insanlar, dilenciler görmüşüzdür. Ama böylesini görmemişsinizdir. Sanki üstündeki liyme liyme olmuş bir kefen ve içindeki, derisi kuruyup iskeletine yapışmış bir adam... Dilenci sözlerinden yalnız **"hadidi"**, **"kadidi"** gibi birşeyler anlar gibi oluyorum. Allah kahretsin, param yok ki vereyim...

Şoför, Arapça bişeyler söyleyince, paçavradan bin kat daha paçavra çullar içinde canlı iskelet yalınayaklarını asfaltta sürüyerek gitti. İkiüç dakika geçti, o dilenci iki tekerlekli bir arabayı sürerek yanımdan geçiyordu. Arabayı bir eşek çekiyordu. Eşeğin koşum takımı, sürücüsünün üstündeki paçavralardan daha da dökük... Eşeğin her yanına, koşum takımı diye düğüm düğüm paçavralar bağlanmış. Birden, bizdeki bazı türbelerin demir parmaklıklarına bağlanan, düğümlenen adak paçavralarından salkımsaçak görüntüler gözümün önüne geldi. Sanki, firavunlar piramitleri yaptırırken, bu adam, eşek arabasıyla piramitlere taş taşıyordu da, birden bir depremle piramit taşlarının altında kaldı. Bin yıllar sonra bu adam, eşeği ve arabasıyla taşların altından, canlanıp kalktı, Kahire sokaklarında geziyor. Eşeğe mi, yaşlı sürücüsüne mi acıyacağımı şaşırdım.

Şunu anlatmak istiyorum; bu adam gerçekte dilenci değil. Arabasıyla yük taşıyıp, emeğiyle, alnının teriyle çalışıp geçinmek istiyor. Ama geçinemediği için de, arabasını biyana koyup, avuç açabileceği birini gördü mü, dileniyor. Biyandan dilencilik, biyandan çalışarak ayakta, ama beli bükülmüş, ayakta duracak... İki işinden hangisinin profesyonel, hangisinin amatör işi olduğu belli değil. Ama o zaman daha da acınası...

Niçin bu dilenci üzerinde bu denli durdum. Çünkü bu, tek görüntü değil Kahire'de. Böylelerini Kahire sokaklarında çok göreceksiniz.

Unutmadan, bir karşıtlığı daha belirtmem gerekiyor. Oturduğum özel arabanın penceresinden bakıyorum. Dilencinin sürdüğü yavaş yavaş giden eşek arabasının yanından, çimento yada başka dolu çuvallar yüklü, onar tonluk koca koca kamyonlar vızırvızır gidip geliyor. Bunlar, büyük yapıcılığın, kuruculuğun, hızlı kalkınmanın işaretleridir. Evet, Mısır kalkınıyor; yük dolu ve koca kamyonlar, salkımsaçak paçavra düğümlü eşek arabasını ve sürücüsü dilenciyi geçerek, geride bırakarak...

Gelecek yazı: **TÜRK ÖĞRENCİLERİ**

EĞİTİMDE DEVRİM GEREKLİDİR

Faruk Yalnız

ÜLKEMİZDE bugün okuyabilenler açısından durum incelendiğinde, eğitim imkânlarının belli sınıflar çıkarına ve kötü bir işlerlik içerisinde olduğu ortaya çıkar. Bu da eğitimde devrim gerekliliği sonucuna varmamıza sebep olur. Çünkü bugün 44.000 köyümüzden 22.000 inde ilk eğitim yapma imkânı yoktur. Orta öğretim katında oluşmuş Fransız Burjuva eğitiminin aksaklıkları kendini gösterirken, orta teknik öğretimin şuurlu olarak ele alınmaması çok fazla sayıda yüksek öğrenim yapmak isteğindeki öğrenciyi doğurmaktadır.

SINIFLAR açısından konuyu incelediğimizde tarımcı aile çocuklarından okuma şansına sahip olanların ilk öğrenimde tüm okuyanların % 70 ini, orta öğretim de % 40 ını Yüksek öğretimde % 16 sını meydana getirdiklerini görürüz. Tüccar ve Memur ailelerinin çocukları ilk öğretimde okuyanların % 15 ini teşkil ederlerken yüksek öğrenimde % 20 e yaklaşmaları devletin bu soruna verdiği imkânlar açısından ne derece yardımcı olduğunu ortaya koymaktadır. Diğer taraftan işçi çocuklarının ilk, orta ve Yüksek öğrenimde % 10 civarında yer almaları meseleye açıklık getirmesi açısından önemlidir.

OKUMA çağındakilerinden ilk öğretimde okuyanların tümü yüzde 73 ünü meydana getirirken, Yüksek Öğrenimde ancak % 3'e düşmesi ve böyle olduğu halde yüksek öğrenim kapılarındaki sıkışıklığın azaltılmaması meseleye eğilme açısından ikinci bir gerçek olarak ortaya çıkar. Yüksek Öğrenimde okuyan gençlerin çok az sayıda olan burs ve kredi alabilenleri 250 TL. ile geçinmek zorundadırlar.

BU gerçekler açık olarak eğitimin sadece varlıklı ailelerin çocuklarının lehine çalıştığı sonucu ortaya çıkarmaktadır. Bunun yanı sıra Özel Yüksek Okulların kurulması ve bu okulların başarı oranının pek yüksek olması eğitim düzenimizin varlıklılar lehine gelişmesinin ikinci sonucudur.

BÜTÜN bu gerçeklerin ışığında ortaya çıkan sonuç eğitimde köklü bir devrimin gerekliliğidir.

Genç öğretmen kuşağının en seçkin değerlerinden Mahmut Makal, köy gerçeğini dile getiren eserleriyle ün yaptıktan sonra hemen her iktidarın hışmına uğramıştır. Her ne kadar DP iktidara geçtikten sonra zamanın cumhurbaşkanı bir hoş görü gösterisi yaparak kendisiyle yakından ilgilenmişse de, Makal, o dönemde de, DP'nin devamı olduğunu ileri süren AP döneminde de politikacıların baskılarına hedef olmaktan kurtulamamıştır.

Devrimci öğretmenler için tasfiye listesi hazırlanıyor

İSMET İnönü'nün Demirel'i uyarmasına rağmen öğretmenlere yapılan baskılar devam etmektedir. Millî Eğitim Bakanlığında kurulan özel bir komisyon devrimci öğretmenleri ayıklamak için çalışmaktadır. İlhan Ülkan ve Mahmut Makal'dan sonra listeye alınanlar sıralarını beklemektedir. Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonu öğretmen kırımına karşı bir kampanya açmağa karar vermiş ve Samsun'da bir açık oturum düzenlemiştir.

Bu oturuma katılan Federasyon Başkanı Hayrettin Uysal, bugün öğretmenler üzerinde geniş bir baskının bulunduğu, bunun bir yönünün idareden, bir yönünün çeşitli toplum çevrelerinden geldiğini söylemiştir.

Hayrettin Uysal özetle şöyle demiştir:

"— Bugün en uzak köyde öğretmen var. Bunlar yeni kuşakları yetiştiriyor ve bulunduğu çevrede sosyal, ekonomik ve öğretici sahada çalışıyorlar. Dolayısı ile halkı uyarıyorlar. Halk uyandığı için de bundan çekinen kişiler var. Meselâ bazı siyasi partiler ve şeriatçi ümmetçi kişiler. Öğretmeni toplum karşısında kararsız bir insan halinde göstermek ve sözü dinlenmez hale getirmek oyunlarına başvuruyorlar. Öğretmene komünist, zındık, dinsiz denilmek suretiyle vatandaşların kafasında kuşkular yaratılmak isteniyor."

Öğretmenlere yapılan baskılar konusu meclise getirilmiştir. Ayrıca illerde federasyon aynı kampanyaya devam edecektir.

Federasyon öğretmen kırımına karşı olan kampanyasına devam edadursun, —beri yandan Amasya Valisi Ertuğrul Süer Memurin Muhakemat Kanunu'na göre beş öğretmene işten el çektirmiştir. Bir de dosya hazırlatmış ve bakanlık müfettişlerine vermiştir.

Bu durum karşısında Öğretmenler Sendikası TÖS de boş durmamış, bir bildiri ile olayı kamuoyuna yansıtmıştır. Bildiride TÖS'ün, gözü pek üyelerinin ekonomik garantisi olmaya ıs-

ÖGRETMEN SORUNLARI

Fakir Baykurt

BUGÜN öğretmen çoğunluğunun, 624 sayılı kanuna göre resmi temsilcisi olan TÖS'ü kurduğumuz zaman, baş sorun olarak ücret azlığını konuşuyorduk. Meslekdaşlarım ayda ortalama 500 liradan az alıyordu. Bu işleri düzeltecek dairenin genel sekreteri de, "Size büyükelçi maaşı mı verelim?" diye yakışıksız kıyaslamalar yapıyordu. Kanaatimce ücret azlığı öğretmenler için hâlâ ilk değilse bile, ciddi bir sorundur.

Ama bundan daha ciddi bir sorun vardır, o da güvenlik sorunudur. Buna eski deyimle "nefsi müdafaa" demek daha doğrudur. Hiçbir normal patron düşünemezsiniz ki çalıştırdığı kimselere bu kadar "hasım olsun!" Millî Eğitim Bakanlığı, kasaba politikacılarını, partizan yöneticileri, yabancı uzman dostlarını kendine uydurmuş, elinde tüfek, sürek avına çıkmış sanki. Yüksek Disiplin Kurulu, Müdürler Komisyonu, müfettişler; doymak bilmez bir istekle öğretmen yiyorlar. TÖS'ün ufacık genel merkezindeki tek telefon dertli öğretmenlerce, koca bir santral gibi inletiliyor, çınlatılıyor. Isparta'dan, Manisa'dan, Adana ve Balıkesir'den, Samsun ve Çarşamba'dan, Denizli'den, Aydın'dan, Ankara'dan, Anamur'dan... daha birçok yerlerden öğretmenler kar kış demeden alınıp oradan oraya savruluyor. Açığa çıkarılıyor, Bakanlık emrine alınıyor. "Görülen lüzum" bütün tatsızlığıyla işler hale geldi yeniden. Sultan Hamit, vali ya da mutasarrıf olarak sürerdi. Şimdikiler göze batanları maaşsız bırakmaktan sadistçe bir tad alıyorlar. Çok kere savunmasını bile sormuyorlar sürdükleri öğretmenin. Ana yasa, öğretmen kıyıcı beylerin yılda bir kere bile okumadığı bir belge.

Büyük "suç", eğitimdeki yabancı etkileri reddetmek, madenlere, petrollere, milli bağımsızlığa titiz bekçiler yetiştirmek, halkı buna benzer problemler yönünden uyarmak, bayramlarda ve anma günlerinde devrimleri ve Atatürk'ü savunmak, dernekçilik ve sendikacılıkla uğraşmak...

Böyle davranmakla ne kadar makbul birer milliyetçi olduklarını gösteren öğretmenler, hangi ellerin kışkırttığını çok iyi bildiğimiz adı "milliyetçi" dernekler tarafından da takaze edilmektedir. Türk Dil Kurumunun yamacına bir "cemiyet" dikmeyi başaranlar, gençliği çoktan ikiye bölenler, devrim ve Anayasa cephesindeki öğretmenlerin karşısına da bu "milliyetçi" dernekleri çıkardılar. İl merkezleri biliyorum, 300 üyeli TÖS şubesi ancak berber dükkânı kadar bir yere sıkışırken, 45 üyeli "milliyetçi" dernekler, vali konağına benzer dayalı döşeli lokellere yerleşmektedir.

Şimdi manzara daha da karışmış ve gittikçe korkunçlaşan bir hal almıştır. Bakanlık öğretmenin yakasından, bütün takım taklavatıyla taşradaki partizanlık da paçasından tutmuş, ama elinden tutan yok! Bu durum karşısında, örgütlenmeyi, biribirine sımsıkı tutunmayı; ve haksızları yargıç önüne götürmeyi, öğretmenler için tek çıkar yol sayıyorum. Henüz birbuçuk yaşına basmayan TÖS'ün Danıştayda ve taşra mahkemelerinde açtığı dâva sayısı 200'ü bulmuştur. Hukuk Büromuzdaki gezici ve yerleşik avukat sayısını yakında üç misli artıracağız.

Ve bundan sonra makamları değil, o makamları kendi mantıksızlık ve tarafçılıklarından dolayı ters işleten yöneticilerin özel kişilikleri aleyhinde de tazminat dâvaları açacağız. El mi yaman, bey mi yaman, göstereceğiz. Şimdiki adeletsizliği on katına çıkararak gelsinler üstümüze, eğilmeyeceğiz.

rarla devam edeceği belirtilmektedir.

■ *TÖS Başkanı Fakir Baykurt da görevinden alındı*

TÖS'ün bu müdahalesi de sağcı çevrelerin tepkisine sebep olmuş ve sendika genel başkanı Fakir Baykurt, Millî Eğitim Bakanlığı Müdürler Kurulu kararı ile Ankara İlköğretim Müfettişliği görevinden alınmış ve Adnan Ötüken'in Kültür Müsteşarlığı emrine verilmiştir. Fakir Baykurt, büyük bir ihtimalle, müze veya kütüphanelerden birinde pasif bir göreve verilecektir. Olay, öğretmen çevresinde ve bütün halkoyunda büyük tepki yaratmıştır.

Buna karşılık öğretmen kitlesinin çok küçük azınlığını temsil eden Milliyetçi Öğretmenler Konfederasyonu Genel Başkanı Selahattin Arıkan sağcı bir gazeteye verdiği demeçte, solcu öğretmenlerin bakanlık emrine alınmalarını memnunlukla karşıladığını söylemiştir.

Öğretmenler mesleği adına öğretmenler aleyhinde konuşmak cür'etini kendinde bulan Arıkan'ın yukarıdaki sözleri, bugün Millî Eğitim Bakanlığı'na hâkim olan zihniyetin de bir ifadesidir ve devrimci öğretmenleri zorlu günler beklemektedir.

HAYRETTİN UYSAL
— Baskı artıyor —

Milliyetçilik ve Sosyalizm

Yaşar Kemal

DÜNYAMIZDA belâlı, korkunç bir propaganda ortalığı kasıp kavuruyor. Kapitalizm, yeryüzünde, ayakta kalabilmek için, yalanını, zulmünü, haksızlığını sürdürebilmek için olmadık çarelere başvuruyor. Kapitalizmin yeryüzünde sömürmediği hiç bir şey yok. Bütün emekleri, kültürleri sömürdüğü gibi bütün kutsal kavramları da sömürüyor. Kapitalizmin emrinde bütün değerleri altüst eden, ters mers eyleyen, yalanı doğru, doğruyu yalan yapan, insanların beynini yıkayan, gözlerini kör, kulaklarını sağır eden bir cehennemi makina var, propaganda makinası.. Üniversitedeki bilim adamından tut da televizyonuna, radyosuna, milyonluk tirajlı gazetelerine kadar bir büyük şebeke kapitalizmin emrinde.. Kapitalizmin yarattığı yalan devleri.. Yalanı doğru, doğruyu yalan eden devler.

Kapitalizmin emrine almağa çalıştığı, kullandığı, ters bir yöne çektiği kutsal bir kavram da Milliyetçilik kavramıdır.

Geri kalmış, sömürülen, kültürü ve toprağıyla, tarihi ve tekmil gelenekleriyle yokedilmeğe çalışılan bir memlekettir Türkiye.. Türkiye'yi yoketmeğe çalışan sömürgecilerin uşaklarının adı da: Milliyetçi. Diyeceksiniz ki, nasıl olur? Milliyetçi dediğin kendi hakkını sömürgeciye sömürttürür mü? Milliyetçi dediğin kendi kültürünü, geleneklerini yozlaştırmağa çalışanlara karşı kültürünü, geleneklerini korumaz, onlarla birlik olur mu? Milliyetçi dediğin toprağı öldürülürken durur da öylecene bu ölümü seyreder mi? Bu sorular da yanlış, yani hafif..Milliyetçi dediğin milletini topyekûn yoketmeğe çalışan sömürgecinin uşağı, maşası, ortağı olur mu? Olmaz, olmaz ama, işte onların da adı milliyetçi.. Kim onları milliyetçi yapmış? Kim onlara bu kutsal kavramı sömürmek imkânını vermiş, kim onları halklara böyle tanıttırmış? İşte yukarda saydığım kapitalizmin propaganda yalan makinaları.. Yalanı doğru, doğruyu yalan yapan makinalar.

Kapitalizm, beynelmilel bir soyguncu şebekesidir. Kapitalizmin ne vatanı vardır, ne de milliyeti. Kapitalizm, kendisine karşı her direnen gücü yok etmek zorundadır. Beynelmilel bir soyguncu şebekesi olan kapitalizm asliyeti, kuruluşu, varoluşu, özü, temeli itibariyle hiç bir zaman milliyetçi olamaz. Somut bir örnek versem daha iyi ederim: Türkiye'yi ele alalım. Türkiye'deki kapitalistleri.. Türkiyedeki kapitalistlerin menfaatleri dünya kapitalistlerinin menfaatleriyle birliktir. Türk halkının da menfaatleriyle taban tabana zıttır. Şöyle ki, işlenmiş madde getirir Türkiyeye dışardan Türk kapitalisti. Bu işlenmiş maddeyi Türk halkına satar. Yüzdesini alır sattığı malın, gerisini Avrupa'daki, Amerika'daki ağasına gönderir. Türk halkı onun için sömürülecek topluluktur. Onun için Türk halkı başka hiç bir değer ifade etmez. O, kendisine işlenmiş madde veren ağasına hayrandır. Kendi halkı ise onun gözünde sömürülmeğe layık bir köleler topluluğudur. Kendi halkının köleliği sürüp gitsin diye, Kapitalist efendileriyle işbirliği yapar. Politik işbirliği.. Dünyadaki sömürücülüğe karşı koyan güçlere karşı ağasıyla işbirliği yapar. Memlekette büyük endüstrinin kurulmaması için var gücünü harcar. Halkın gözü açılmasın da olanı biteni göremesin diye elinden geleni yapar. Dini eline alır, ondan faydalanır. Milliyetçilik kavramını, din kavramını yozlaştırır. Gelenek, tarih kavramını yozlaştırır.. Ya emrine alır, emrine alamazsa yozlaştırır.

Çağımız sömürgeciliğinin bin kılığa girdiği, kendini türlü kutsal kavramlar altında gizlediği çağdır. Afrika'da, Hindistandaki İngiliz albayının kim olduğunu bütün halklar biliyorlardı. İngiliz Albayı kendini gizleyemeyecek kadar açıkta bir düşmandı. İzmir'den çıkıp gelen sömürgeci düşmanını da bizim halkımız hemen öğrendi ve savaşa geçti. Sömürgeciliğin birinci safhası nisbeten halklar için daha kolay bir safhaydı.

Şimdi öyle mi, sömürgecilerin buradaki büyük ekonomik gücü olan kollarını açığa çıkarmak daha güç, hem de gücün gücü.

a) **Hükûmet ellerinde.**
b) **Bütün propaganda gücü ellerinde. 1) Radyo, 2) Büyük tirajlı gazeteler. 3) Üniversitelerde tutulmuş adamları** var. 4) Dini kurumları ellerine almışlardır.
c) **En büyük milliyetçiler onlar, en dindar kişiler onlar, vatansever kişiler onlar.**

Ellerindeki ekonomik ve propaganda gücüyle yukardaki saydıklarımı kolaylıkla sağlıyorlar.

Kendilerine karşı koyanları da damgalıyorlar.

1) **Vatan haini, diyorlar. 2) Dinsiz, diyorlar. 3) Ellerindeki korkunç yalan makinasını durmadan işletip, en küçük bir fırsatı bile kaçırmadan vatanseverleri halkın gözünden düşürüyorlar.**

Yani yalanı doğru, doğruyu yalan edip işin içinden kolaylıkla çıkıyorlar. İngiliz Albayının Afrikada, Asyada sürdüremediği sömürgecilik düzenini, içerden tuttukları uşakları eliyle kolaylıkla sürdürüyorlar.

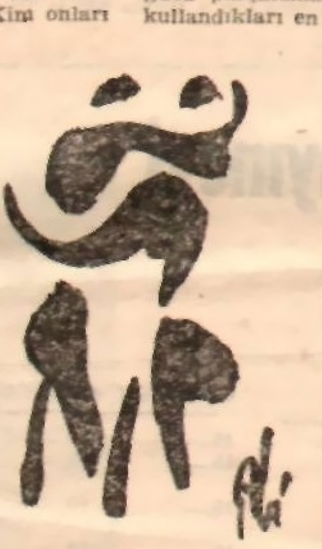
Yavuz hırsız ev sahibine baskın çıkıyor. Çağların en büyük yavuz hırsızları çağımızdaki, geri kalmış memleketlerdeki kapitalistlerin iç kollarıdır.

Şimdi bunlara karşı savaşan insanlara gelelim. Bunlar sosyalistlerdir. İşi ters mers edip sosyalistler için beynelmilelcidir, diyorlar. Sosyalistleri kapitalistler gibi bir beynelmilel şebeke gösteriyorlar. Bu, belki insan tarihinin en alçakça yalanıdır. Sosyalizm, özü, temeli, asliyeti, varoluşu itibariyle kapitalistlerin kurduğu yeryüzü şebekesi gibi bir şebekeye dönüşemez.

İçte ve dışta tekmil sömürücülüğe karşı olan sosyalistler halkların menfaatleriyle yüzde yüz birliktirler. Kapitalistler milletler içinde küçük birer azınlıktırlar. Örneğin diyelim ki yüzde on, on beş, haydi haydi yüzde yirmi.. Sosyalistler yüzde seksenin menfaatlariyle birliktirler. Öyleyse sosyalistler milletin çoğunluğuyla, daha doğrusu milletle birliktirler. Milletse bir coğrafya üstündedir. Bir tarihten, bir gelenekten gelir. Dili vardır, dini vardır. Bir de kültürü vardır. Milletler şebeke kuramzalar. Kapitalistler gibi insanların aleyhine işleyen bir soyguncu şebekesi kuramazlar. Onun için de onların olduğu şekilde beynelmilelci olamazlar.

Milletler, milletlerin savaş güçleri olan sosyalistler bu beynelmilelci şebekeye karşı döğüşürler.

Kapitalistler, yani beynelmilel soyguncu şebekesi milletler içinde kendine karşı çıkabilecek güçleri altedemezse o güçleri yozlaştırmağa uğraşır demiştik. Millet birliği kapitalizme karşı koyacak en önde bir güçtür. Kapitalistler bu gücü parçalamağa çalışırlar. Sömürgeciliğin ilk safhasında kullandıkları en geçerli usul buydu. Bu usuldan vazgeçemezler. En iyi silâhtır. Millet birliğini ayakta tutan en güçlü öge nedir? Milletin kültürü. Kapitalistlerin üstünde durdukları, yoketmeğe çalıştıkları şey nedir, milletlerin kültürleridir. Bunu türlü yollarla, türlü şekilde becerirler. İç kapitalistler dış kapitalistin kültürünün de hayranıdır. Onun gibi konuşur onun gibi yatar kalkar, onu gibi... O bir maymundur. O, efendisini taklit eder. Ve halkının kültürüne tepeden bakar. Sömürdükleri onun için ancak birer köledir. Kölenin de kültürü kültür değildir. Olamaz da.. Gidin şu Türk kapitalistlerinin evine, yaşayışlarına, okuduklarına, yaşadıklarına bakın.. Türkiye'den, Türk halkından onlarda çok az şey bulursunuz. Belki de hiç bir şey bulamazsınız. İnsanlıktan çıkmış, her birisi birer Avrupa maymunu. Ve bilinçli olarak da halkların, millî kültürlerin gelişmesini istemezler. Yozlaşmasını isterler. Bunun için de ellerinden geleni arkalarına koymazlar.

Sosyalistler, 1) Millet bütünlüğünü ayakta tutmağa çalışırlar. Ancak bu bütünlük sağlandıktan sonradır ki, kapitalistlerin içerdeki ve dışardaki güçlerine karşı savaşabilirler. Savaşmak kurtulmak için milletin bütünlüğünü ayakta tutmak gerektir. Milleti kapitalizmin bütün yıkıcılığından korumak gerektir. Kapitalistlerin yozlaştırmağa uğraştıkları kültürü de diri taze tutmak, yozlaştırmamak gerektir. 2) Bir milletin kültürü iyice yozlaştırılmadan o milleti sonuna kadar, yalan makinası ne türlü cehennemi bir güçle işlerse işlesin, sömürmek mümkün değildir. Kapitalizmle savaşta kültür diriliğini korumak sosyalistlerin ilk işidir. a) Millet çoğunluğunun emeğini korumak için savaşmak.. b) Milletin bütünlüğünü korumak için savaşmak.. c) Milletin kültürünü korumak için savaşmak...

Gene tekrar edeyim, fayda vardır tekrar etmekte, bu yüzden, millet çoğunluğuyla, daha doğrusu tekmil milletle bir olan sosyalistler dünyada kapitalistler gibi beynelmilel bir menfaat şebekesi kuramazlar. Onun için sosyalistlere aynı anlamda beynelmilelci denemez. Demek yalandır.

Sosyalistler insan emeğine saygı duydukları için, emeğin savaşını yaptıkları için, bütün insani değerlerin de, kapitalizmin yıkmağa, çürütmeğe çalıştığı millî ve insani değerlerin de korunması, gelişmesi, ayakta durması için savaş verirler.

Dünya bin çiçekli bir kültür bahçesidir. Her milletin kültürü o bahçede bir çiçek, bir renktir. Bu bin çiçekli bahçeden bir rengin, bir kokunun bir çiçeğin yokolması büyük insanlığın işine gelmez. Dünyamızdan bir tad, bir renk yokolur. Kapitalistler için bu bahçedeki çiçeklerin yokolması gerektir.

Nasıl emekleri yoketmeğe çalışmıyor, insan emeğinin üstüne titriyorsak insan kültürünün de üstüne öyle titreriz. Biz kendi halkımızın emeğini nasıl korumağa çalışıyorsak, başka halkların emeğinin de üstüne öylesine titreriz. Nerede olursa olsun, nerede emek sömürülüyorsa biz orada sömürücülüğe karşıyız. Döğüşürüz. Nasıl emekte eşitlik istemekse bizim mesleğimiz, kültürde de eşitlik istemektir. Hiç bir insan hiç bir insanı sömürmesin, savaş bunun içindir. Hiç bir millet hiç bir milleti sömürmesin, savaş bunun içindir. Hiç bir milletin kültürü, öteki milletin kültürünü ezemesin, yoketmesin, savaş bunun içindir.

FRANSA'DA SOL MUHALEFET BİRLEŞTİ

Fransa'da Yasama seçimleri için partiler arası faaliyet birdenbire hızlanmıştır. Nitekim önceki haftanın başında François Mitterrand'ın «Demokratik Sol Federasyonu» seçimlerde Gaullist partiye karşı hareket birliği konusunda Komünist Partisiyle kesin olarak anlaşmaya varmıştır. Komünistlerle 1936'daki «Halk Cephesi» koalisyonundan *bu yana ilk defa varılan* bu işbirliği anlaşmasıyla, Sol muhalefet Cephesi Gaullist parti UNR-UDT ye karşı seçmenlerin en azından %40 ını temsil ederek çıkmaktadır. Federasyonun Komünistlere ilk açılışı 1966 da Mitterrand'ın «Cumhuriyetçi Kuruluşlar Konvansiyonu» önünde yaptığı konuşmada «Sol Cephedeki Birliğin Komünistlerin dışında elde edilemiyeceğini» açıklamasıyla başlamıştı.

Mao Çe Tung 73 yaşına girdikten üç gün sonra Çin Halk Cumhuriyeti ilkinden 15 misli güçlü olan dördüncü atom bombasını patlattı. Fotoğrafta Mao Çe Tung görülüyor.

DÜNYADA YEDİ GÜN

ÇİN DÖRDÜNCÜ "SARI BOMBA"YI PATLATTI

KOMÜNİST Çin, geçen yılda dördüncü nükleer denemesini, Mao Çe Tung'un 73 üncü yaş gününden üç gün sonra, 28 Aralıkta, Sien-Kiang'ta yapmış bulunmaktadır. Böylece Çin 9 Mayıs 966'da Termo - Nükleer elemanlar da ihtiva eden üçüncü atom denemesinden sonra 966 yılını dördüncü bir denemeyle kapatmış olmaktadır.

13 Aralık 1966'da Mareşal Şen Yi bir Brezilya gazetesinde yayınlanan bir demecinde, Birleşik Devletlerle, Sovyetler'i Çin'e saldırı plânları yapmakla suçlamış *"Şimdi Atom silâhlarına ve füzelere sahibiz. Nükleer, klasik ya da Amerikalıların icadedecekleri her hangi bir savaştan korkmuyoruz. Çin, bu yüzden savaşa hazırlanmaktadır. Çin'i vuracak her nükleer bomba, faiziyle geldiği yere iade edilecektir"* demişti. Çin'in dördüncü Atom denemesi Mareşalin yukardaki sözlerinin şakayla pek ilgisi olmadığını somut bir biçimde göstermektedir.

Komünist Çin'in en geç, 1968 yılında Hidrojen bombasına, *1970* yılından önce de nükleer silâhları taşıyacak orta ve uzun menzilli füzelere sahip olacağı tahmin edilmektedir.

Diğer taraftan New York Times gazetesinin Honoi'ye özel olarak gönderdiği muhabiri, resmi bildirilerin iddiaları aksine, bir süre önce Hanoi'ye yapılan hava hücumlarının sivil halk arasında kayıplara yol açtığını yerinde tesbit etmiştir. Amerikan resmi otoriteleri New York Times'in muhabiri Harrison Salisbury'nin ileri sürdüklerini *"Nüfus yoğunluğu fazla olan yerlere yapılan bombardımanların bu gibi zarar ve kayıplara yol açmadan edemeyeceğini"* iddia eden garip bir bildiriyle doğrulamak zorunda kalmışlardır.

Kardinal Spellman savaşı körüklüyor

VİETNAM'da Noel dolayısıyla varılan ateş-kes anlaşması önceki pazartesi sabahı mahallî saatle 7'ye kadar sürmüştür. *Pazartesi 7,25'ten itibaren Saygon'da* patlayan bombalar ateş-kes'in sona ererek, savaşın yeniden başladığının ilk belirtileri olmuştur. Saat 8'den sonra da Amerikan B-52 bomba uçakları Kuzey Vietnam'a karşı saldırılara girişmişlerdir.

Diğer taraftan Birleşik Devletlerin en büyük dini otoritesi Kardinal Spellman'ın Noel'de Saygon'daki Amerikan askerleriyle yaptığı konuşmada, "savaşı" körükleyen sözler sarfetmesi ve Amerikalı erleri *"nihai zafere kadar savaşa davet etmesi"* bütün dünyada, özellikle din adamları arasında büyük bir şok yaratmıştır. Vietnam savaşının *"uygarlığı korumak amacıyla yapıldığını"* ileri sürmekte herhangi bir sakınca görmeyen Kardinalin, ciddi *Le Monde* gazetesine göre, *bugünkü savaşın* patlak *vermesinde* büyük payı olan ve zalim diktasıyla ün yayan Dinh Diem'in iktidara gelmesinde C.I.A. ile birlikte büyük rolü olmuştur. Kardinal Spellman'ın Papa VI ıncı Paul'ün barış çağrısıyla açık bir biçimde çelişen sözleri Vatikan çevrelerinde olduğu gibi Birleşmiş Milletler'de de hayretle karşılanmıştır.

Kongo'da madenlere hükümet el koyuyor

ÖNCEKİ haftanın başında, üç ay süren hararetli tartışmalardan sonra Kongo'nun en büyük şirketi *"Yukarı Katanga Maden Birliği"* ile Kongo Hükümeti arasındaki görüşmeler tamamen kesilmiştir. Hatırlarda olduğu gibi, Kongo Cumhurbaşkanı General Mobutu, geçen Aralık ayı başında Belçika'nın sömürge yönetimi sırasında "Devlet içinde devlet" olan ünlü maden şirketine, yeni çıkarılan "Bakajika" kanununa dayanarak -söz konusu ka*nuna göre Devlet, Maden Birliğine 30* Haziran 1960 tan önce tanınan arazi ve maden imtiyazlarını geri almaktadır- bir ültimatom vermiş, merkezini 1 Ocak 967 ye kadar Başkent Kinshasa'ya nakletmesini ihtar etmişti. Ültimatoma uymanın, şirketin kontrolünün tamamen Kongo otoritelerinin eline geçmesi anlamına geldiğini bilen Maden Birliği yöneticilerinin "çağrıya" uymamaları üzerine ise General Mobutu, Kongo'nun bakırını işletecek yeni bir teşkilât kurmuştur.

Merkezi eski Elisabethville'de olan Maden Birliği Devletin yabancı dövizlerinin yarısını, maden gelirleri toplamının da % 70 ini kapsayan en önemli gelir kaynağıdır. Maden Birliği yılda 300.000 Ton bakırdan başka kobalt ve altın da üretmektedir. *General Mobutu Maden Bir*liğini -ki önemli ortakları arasında, Amerika, İngiltere, Belçika ve Fransa da bulunmaktadır- Devlete karşı komplo kurmak, 1960 Temmuzunda patlak veren ve Kongo'nun en zengin maden bölgesi Katanga'nın, birlikten ayrılmasıyla sonuçlanan olaylarda Moise Tshombe'yi desteklemiş olmakla da suçlanmaktadır.

DIŞ YORUM

Hüseyin Baş

PASİFİ AĞIR BASAN BİR BİLANÇO

TÜRK Dış Politikasının 1966 yılı içindeki temel eğilimleri üstüne düşünenler, aynı yıl süresince uluslararası politikada beliren gelişimlerin, Büyük Atatürk'ün bağımsız ve gerçekçi dış politika dönemi bir yana bırakılırsa, ilk kez Türkiye'nin dış politikasında bu derece etkin bir biçimde yansıdığını kabullenmek zorundadırlar. Çoklarına göre, Birleşik Devletler'in Kıbrıs konusundaki tutumu ve hele bunca yıldır yüz çevirdiğimiz *"Üçüncü Dünya"*'dan Birleşmiş Milletler önünde aldığımız ders Türk Dış Politikasında alışılmışlığın dışında bir uyanmanın, bir silkinmenin en önde gelen nedenleri sayılmaktadır. Meselelere daha gerçekçi bir yöntemle bakanlara göre ise bu silkinişin ya da silkinir görünmenin nedeni, bloklar arasında *"Barış içinde birlikte yaşama"* ilkesi üzerindeki anlaşma sonucu olarak General de Gaulle'ün Doğu'ya açılmasından sonra NATO ülkelerinin de sayılamayacak yararlar gördükleri bu yarışa katılmalarıdır.

TÜRK Dış Politikasının de Gaulle tipi, kişiliği olan, soylu, ulusal olduğu kadar uluslararası, gerçekçi nitelikte bir gelişmenin rayına oturduğunu söylemek güçtür. Nitekim böyle bir politikanın gerçekten uygulanması bazı koşullara ve ilkelere sıkı sıkıya bağlıdır. Bu konuda önerilebilecek en belirgin örnek, General de Gaulle'ün dış politika'sından çok Büyük Atatürk'ün gerçekçi, anti-emperyalist, barışçı, uluslararası dostluk prensipleri üstünde temellendirmiş olduğu dış politikasıdır.

Doğu'ya açılma

TÜRK Dış Politikasının 966 yılı içindeki temel eğilimlerini yukarda önerilen düşüncelerin de ışığı altında daha yakından incelediğimizde birden fazla çelişmeyle

Kosigin Şale Köşkünde Demirel ile görüşüyor *(Fotograf: Güneş Karabuda)*

karşılaşmamız mukadderdir. Söz konusu çelişmelere sırasıyla değinelim: İlk elde, "en güvenilir dostunun" önüne çıkan Birleşik Devletlerle, hiç kuşkusuz İngiltere'nin, Kıbrıs konusunda ilerde ayrıntılarıyla ele alacağımız oyunlarına yine düşmüşüzdür. İkincisi, yine Kıbrıs konusunda Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda "esaslı" bir ders aldığımız "Üçüncü Dünya"ya yaklaşalım derken, Ortadoğudaki Anglo-Amerikan çıkarlarını, Arap Sosyalizmi ve milliyetçiliğine karşı korumak amacıyla tepeden tırnağa İngiliz ve Amerikalıların monte ettikleri monarşist "İslâm Paktı" oyununa düşerek yarının Orta Doğusuyla, Birleşmiş Milletlerde sesini ve ağırlığını her gün biraz daha duyuran koskoca "Üçüncü Dünya"yı bugünden bir kez daha kaybetmişizdir.

ÜÇÜNCÜ çelişme ise Doğulu komşularımızla, dostluk ve komşuluk çerçevesi içinde yaptığımız ikili görüşmeler ve bu görüşmelerden elde edilen sonuçlarla ilgilidir. Polonya ve Arnavutlukla heyetler aracılığıyla; Romanya, Bulgaristan ve nihayet Sovyetler Birliği gibi Doğulu komşu ülkelerle bizzat yapılan görüşmeler, ekonomik, ticarî, turizm, spor, hatta kültürel ilişkiler alanında elde edilen, kâğıt üstünde önemli yer tutan, uygulamada ise, öteki ülkelerle olan ilişkilerimizle kıyaslandığında "mütevazi" olarak nitelendirilebilecek gelişmeler bir yana bırakılırsa, handikape, tutuk, kompleksli bir dış politikanın bütün belirtilerini taşımaktadır. Barış İçinde birlikte yaşama politikasının altıncı yılını aştığı, General de Gaulle'ün etkin deneyinin dünya politikasında yepyeni perspektifler açtığından bu yana bir hayli zaman geçtiği düşünülürse, Türk Dış politikasındaki bu yerinde sayış ve gecikmeyi, herhalde sadece, özellikle Sovyetlerin Yalta sonrası yaptıkları vahim hata ile geçiştirmek mümkün değildir. Dış Politikamızdaki bu çelişmelerin en başta gelen nedeni, hiç şüphe yok ki, saldırgan emellerine öncelikle bizim koşmamızı isteyen, buna karşılık ekonomik, ticari kültürel alanlarda normal, karşılıklı çıkarlara dayanan ilişkiler söz konusu olunca bizim illede en sondan gelmemizi çıkarları için daha avantajlı gören, her fırsatta "vefalıdostları" olmakla övündüğümüz batılı büyük müttefiklerimizdir.

Bununla beraber, Sovyet Başbakanı Kosigin'in Türkiye'yi ilk defa ziyareti sonunda, bazı sınai tesislerin kurulmasıyla ilgili olarak varılan anlaşmalar uygulanma yoluna girmişlerdir. Bu gelişmeyi, hayli gecikmeyle gelmiş de olsa, yine de Türk Dış Politikasının aktifine kaydetmek lâzımdır.

İslâm Paktı Oyunları

TÜRK Dış Politikasının 966 yılı içindeki en büyük çelişmesi, Kıbrıs konusunda Amerika ve İngiltere'nin yeniden oyuna gelmesinin yanısıra, bir de kendisini, Suudi Arabistan Kralı Faysal aracılığıyla oynanan bir Anglo-Amerikan oyununa, bu oyunun içte ve dışta sebep olacağı tamiri imkânsız kayıplara rağmen, kaptırmış olmasıdır. Büyük tehlike, İslâmın politika alanına hem de dinamik bir biçimde, itilmesidir. Böyle bir davranış eninde sonunda dışardaki sömürgeci takımıyla işbirliği yapan yerli çıkar sahipleri, din istismarcılarıyla da birleşerek, dış sömürücünün alabildiğine kışkırtmasıyla, gerçek bir kurtuluş yolunda atılacak her ileri adımın karşısında bulunan ve ipleri dışardan çekilen tutucu unsurların motoru, dinamiği, vurucu kuvveti haline gelecektir. Sudan'da "El Umma" partisi, Endonezya'da "Darül-İslâm", Ortadoğudaki "Müslüman Kardeşler" gibi politikaya itilerek örgütlenmiş İslâmın, uluslarının başına ne badireler açtıklarını hatırdan uzak tutmamak lâzımdır.

... Ve Kıbrıs

KIBRIS konusunda bugün Türkiye bir kez daha, İngiltere ve Birleşik Devletlerin oyununa gelmektedir. Ortadoğuda değişen denge, arap sosyalizmi, bölgedeki Anglo-Amerikan çıkarlarını ciddi olarak tehlikeye sokmuştur. Birleşik Devletler bir yandan Cento, İslâm Paktı, Ürdün köprübaşısıyla Ortadoğudaki Nasırcı etkiye set çekme çareleri ararken, öbür yandan da, Mağrip'te, Fas Tunus gibi ülkelerde ve özellikle Ortadoğuya hızlı bir askeri müdahalenin anahtarı niteliğinde görülen Kıbrıs'ta, Nato aracılığıyla, dolaylı bir biçimde yeni üsler peşinde koşmaktadırlar. Kıbrıs konusunda, birdenbire ortaya çıkan son gelişmelerin temelinde işte bu kaygılar yer almaktadır. Dünya ülkelerinin yabancı üslerden arınma çabaları içinde olduğu şu günlerde, Kıbrıs'ın bloklar arasında bir üs savaşı alanı durumuna getirilmesinden Türkiye'nin kârlı çıkması son derece şüphelidir. Kıbrıs'ta Türkiye için en gerçekçi ve şerefli çözüm yolu, elbette bağımsız, üslerden arınmış, barışçı, üçüncü dünya içinde yerini bulacak olan, ada Türkleriyle Rumların birlikte kuracakları bir Kıbrıs'tan geçmektedir.

BİRLEŞMİŞ Milletlerin prestiji, Çin'in üyeliğinin bir kez daha geri çevrilmesine rağmen, U-Thant'ın da çabalarıyla son derece artmıştır. Latin Amerika ülkeleriyle birlikte bağımsızlık savaşı sürdüren Üçüncü Dünya ülkelerinin Uluslararası örgütte ne derece etkili olduklarını artık bilmeyen kalmamıştır. Bu yüzden Türkiye'nin üçüncü dünya ülkeleriyle bugün bütün insanlığın paylaştığı temel prensipler üstünde anlaşmaya varması ve bunu somut davranışlarla kanıtlaması artık zorunlu bir hale gelmiştir.

1966'DAN SEÇTİKLERİ ÜÇ KİTAP

SANAT — Fethi Naci

1966 yayın bolluğu ile dikkati çeken bir yıl oldu "1966'dan seçtiğiniz 3 kitap hangileridir?" sorusunu sorduğumuz yazarlarımızdan, sanatçılarımızdan aldığımız cevapları aşağıda bulacaksınız. (Kitaplar, telif ve çeviri olmak üzere, sanat, edebiyat, bilim eserleri arasından seçilmiştir.) Aldığımız cevaplarda adı geçen kitapların sayısı 37'yi buluyor; böylece, bu soruşturma dolayısıyla, 1966'da yayınlanan eserleri okurlarımıza hatırlatmış olacağız.

En çok oy alarak "ilk üç" arasına giren eserler şunlardır: "Memleketimden İnsan Manzaraları" 7 oy; "Şato" ve "Türkiye Üzerine" 6'şar oy; "Kapital" ve "Elleri Var Özgürlüğün" 5'er oy. Bu beş eser hakkında önümüzdeki sayılarda birer tanıtma yazısı bulacaksınız.

● ADALET AĞAOĞLU
VATAN İÇİN DÖĞÜŞTÜLER, Şolohov, Çev. Gülseren Devrim (Nobel) — **DİRENEN FAŞİZM**, Çetin Özek (İzlem) — **1938 HARP OKULU OLAYI VE NAZIM HİKMET**, A. Kadir.

● OKTAY AKBAL
BÖYLE GELMİŞ BÖYLE GİTMEZ, Aziz Nesin (Düşün) — **ÇAĞIMIZIN SANATI**, Aragon, Çev. Bertan Onaran (Gerçek) — **SADE'I YAKMALI MI?** S. de Beauvoir, Çev. *Cemal Süreya (Fahir Onger)*.

● OĞUZ AKKAN
BÖYLE GELMİŞ BÖYLE GİTMEZ, Aziz Nesin (Düşün) — **İKİNCİ ADAM**, Şevket Süreyya Aydemir (Remzi) — **KUTSAL İSYAN**, Hasan İzzettin Dinamo (May).

● TAHİR ALANGU
BÖYLE GELMİŞ BÖYLE GİTMEZ, Aziz Nesin (Düşün) — ***VE O HİÇ BİR ŞEY DEMEDİ***, *Heinrich Böll, Çev. Behçet Necatigil (Yirminci Yüzyıl Klasikleri)* — **KUTSAL İSYAN**, Hasan İzzettin Dinamo (May).

● MELİH CEVDET ANDAY
KAPİTAL, K. Marx, Çev. Mehmet Selik (Sol) — **ŞATO**, F. Kafka, Çev. Kâmuran Şipal (De) — **İÇİME ÇEKTİĞİM HAVA DEĞİL GÖKYÜZÜDÜR**, Ülkü Tamer (De).

● ECE AYHAN
KALKINMANIN NERESİNDEYİZ, Besim Üstünel — **SİMAVNA KADISIOĞLU ŞEYH BEDRETTİN**, Abdülbaki Gölpınarlı (Eti) — **ASYA TİPİ ÜRETİM TARZI VE AZ GELİŞMİŞ ÜLKELER**, Sencer Divitçioğlu (Elif).

● İLHAN BERK
KAPİTAL, K. Marx, Çev. Mehmet Selik (Sol) — **SOSYALİSTLER İÇİN FELSEFE**, M. Cornforth, Çev. E. Başar - S. H. Çelenk (Sol) — **FELSEFENİN BAŞLANGIÇ İLKELERİ**, Politzer, Çev. Cem Eroğul (Sol).

● MUZAFFER BUYRUKÇU
DİN ÜZERİNE, Marx - Engels, Çev. Murat Belge (Gerçek) — **FELSEFENİN BAŞLANGIÇ İLKELERİ**, Politzer, Çev. Cem Eroğul (Sol) — **ŞATO**, F. Kafka, Çev. Kâmuran Şipal (De).

● EDİP CANSEVER
SES VE ÖFKE, W. Faulkner, Çev. Rasih Güran (Remzi) — **ŞATO**, F. Kafka, Çev. Kâmuran Şipal (De) — **ÇAĞIMIZIN SANATI**, Aragon, *Çev. Bertan Onaran (Gerçek)*.

● DEMİRTAŞ CEYHUN
MEMLEKETİMDEN İNSAN MANZARALARI, Nâzım Hikmet (De) — **ASYA TİPİ ÜRETİM TARZI VE AZ GELİŞMİŞ ÜLKELER**, Sencer Divitçioğlu (Elif) — **TÜRKİYE ÜZERİNE**, K. Marx, Çev. S. Hilâv - A. Tokatlı (Gerçek).

● NECATİ CUMALI
MEMLEKETİMDEN İNSAN MANZARALARI, *Nâzım Hikmet (De)* — **HAPİSANE MEKTUPLARI**, Antonio Gramsci, Çev. Attilâ Tokatlı (Gerçek) — **TÜRKİYE ÜZERİNE**, K. Marx, Çev. S. Hilâv - A. Tokatlı (Gerçek).

● CEVAT ÇAPAN
ELLERİ VAR ÖZGÜRLÜĞÜN, Oktay Rifat (De) — **DİLE GELSELER**, Vedat Günyol (Çan) — **YUNUS EMRE'YE SELÂM**, Sabahattin Eyuboğlu (Çan).

● TARIK DURSUN
VE DURGUN AKARDI DON, Şolohov, Çev. Tektaş Ağaoğlu (Ağaoğlu) — **TÜRKİYE ÜZERİNE**, K. Marx, Çev. S. Hilâv - A. Tokatlı (Gerçek) — **DİLE GELSELER**, Vedat Günyol (Çan).

● MEMET FUAT
MEMLEKETİMDEN İNSAN MANZARALARI, Nâzım Hikmet (De) — **ELLERİ VAR ÖZGÜRLÜĞÜN**, Oktay Rifat (De) — **İÇİME ÇEKTİĞİM HAVA DEĞİL GÖKYÜZÜDÜR**, Ülkü Tamer (De).

● VEDAT GÜNYOL
ELLERİ VAR ÖZGÜRLÜĞÜN, Oktay Rifat (De) — **YUNUS EMRE'YE SELÂM**, Sabahattin Eyuboğlu (Çan) — **MARKSİZM VE ŞİİR**, George Thomson, Çev. Cevat Çapan (Uğrak).

● DOĞAN HIZLAN
TÜRKİYE ÜZERİNE, K. Marx, Çev. S. Hilâv - A. Tokatlı (Gerçek) — **DİLE GELSELER**, Vedat Günyal (Çar) — **ELLERİ VAR ÖZGÜRLÜĞÜN**, Oktay Rifat (De).

● SELÂHATTİN HİLÂV
DOĞUNUN SORUNLARI, Mehmet Emin Bozarslan — **KAPİTAL**, K. Marx, Çev. Mehmet Selik (Sol) — **MEMLEKETİMDEN İNSAN MANZARALARI**, Nâzım Hikmet (De).

● YAŞAR KEMAL
TÜRKİYE ÜZERİNE, K. Marx, Çev. S. Hilâv - A. Tokatlı (Gerçek) — **ŞATO**, F. Kafka, Çev. Kâmuran Şipal (De) — **MEMLEKETİMDEN İNSAN MANZARALARI**, Nâzım Hikmet (De).

● AZİZ NESİN
KAPİTAL, K. Marx, Çev. Mehmet Selik (Sol) — **AMERİKAN HARP DOKTRİNLERİ**, M. Fahri (Yön) — **1938 HARP OKULU OLAYI VE NAZIM HİKMET**, A. Kadir.

● ÖZDEMİR NUTKU
HİROŞİMA SEVGİLİM, M. Duras, Çev. Cevat Çapan (Uğrak) — **OPPENHEIMER DAVASI**, H. Kipphardt, Çev. Sevim Özakman (İzlem) — **TAHTA KURUSU**, Mayakovski, Çev. Sabiha Serim (Habora).

● RAUF MUTLUAY
MEMLEKETİMDEN İNSAN MANZARALARI, Nâzım Hikmet (De) — **BÖYLE GELMİŞ BÖYLE GİTMEZ**, Aziz Nesin (Düşün) — **VE DURGUN AKARDI DON**, Şolohov, Çev. Tektaş Ağaoğlu (Ağaoğlu).

● AHMET OKTAY
KAPİTAL, K. Marx, Çev. Mehmet Selik (Sol) — **ŞATO**, F. Kafka, Çev. Kamuran Şipal (De) — **ÇAĞRILMAYAN YAKUP**, Edip Cansever (De).

● CEMAL SÜREYA
MEMLEKETİMDEN İNSAN MANZARALARI, Nâzım Hikmet (De) — **ŞATO**, F. Kafka, Çev. Kâmuran Şipal (De) — **İÇİME ÇEKTİĞİM HAVA DEĞİL GÖKYÜZÜDÜR**, Ülkü Tamer (De).

● ATTİLÂ TOKATLI
YOLCU, Nâzım Hikmet (Pınar) — **ASYA TİPİ ÜRETİM TARZI VE AZ GELİŞMİŞ ÜLKELER**, Sencer Divitçioğlu (Elif) — **DİYALEKTİK DÜŞÜNCENİN TARİHİ**, Selâhattin Hilâv (Sosyal).

● CENGİZ TUNCER
SOSYALİST FELSEFENİN TEMEL PRENSİPLERİ, *Politzer, Çev. Cem* Gün (Sosyal) — **TÜRKİYE ÜZERİNE**, K. Marx, Çev. S. Hilâv - A. Tokatlı (Gerçek) — **ELLERİ VAR ÖZGÜRLÜĞÜN**, Oktay Rifat (De).

● TUTGUT UYAR
MEMLEKETİMDEN İNSAN MANZARALARI, Nâzım Hikmet (De) — **ÇAĞIMIZIN SANATI**, Aragon, Çev. Bertan Onaran (Gerçek) — **DURUŞMA GECESİ**, Dürrenmatt, Çev. Cenap Yılmaz (Bilgi).

"Güçlü kılan"

Memet Fuat

POLİTİKACIYLA sanatçının çatışmalarında, yakın alanlar düşünülürse, sanatçının ölümüne ezildiği görülüyor, ama uzak alanlarda, zamanın ilerleyişiyle varılan yerlerde hep politikacı ezik... Hep sanatçının savunduğu doğru çıkıyor, hep sanatçının istediği gerçekleşiyor.

«Ama nedir çağlar üzre
Beni senden güçlü kılan»

Hep sanatçı.., Ama kim? Ne o, ne öbürü, ne öteki... Sanatçı bu çatışmada hiç kimse değil. Hiç kimse olmayışıyla başlıyor onu öylesine güçlü kılan.

Bakıyorsunuz, bir sanatçı bir meyhanede alkole batmış gitmiş; bir başkası cinsel çılgınlıklar ardında; bir başkası paracıklarının üstüne kol germiş; bir başkası tepeden tırnağa bencillik; bir başkası... Kişiliğini, tekliğini aşan bir şey sanatçının gücü... Yarına ulaşması, kalıcılığı da değil... Sanatçının gücü işinden geliyor. İşinin insanları duymak, insanları sezmek, insanlarda yeşermek oluşundan... Tepeden bakanların, yönetenlerin, yol gösterenlerin karşısına, insanlardan yükselen bir sıcaklık, bir buğu gibi çıkıyor... Eli kolu ayağı gibi insanların, sıcaklığı, buğusu, bir parçası olarak...

O, öbürü, öteki, senden yana değilse, belki önemi yok, ama hiç kimse olmayan sanatçı, kişiliklerin ötesindeki sanatçı senden yana değilse, yaşadığın toplumun insan toprağında yeşeren sanatın işçisi senden yana değilse, kötüsün demektir, yanılgılar içindesin, yenileceksin...

Ona, öbürüne, ötekine tek tek bakıp da, bu mu benden daha iyi bilecek diye küçümsemelere düşen politikacı bilmeli ki "Beni senden güçlü kılan" şey sanatçının işiyle yıllar yılı bilenmiş duyarlığına yansıyan insanlardır.

Hangi inanç adına yola çıkmış olursa olsun, politikacı sanatçıyı yanına alamamışsa, halkını da yanına alamamıştır.

Ulvi Uraz topluluğu, Refik Erduran'ın Karta Tekmesi adlı eserini başarı ile oynuyor. Topluluğun ikinci tur oyunu olarak sahneye koyduğu eser İstanbul tiyatro severleri tarafından ilgi ile izleniyor. Resimde Ulvi Uraz (Aziz Bey) ve Peri Han (Ferhunde) oyunun ikinci perdesindeki bir sahnesinde görülüyor.

TİYATROLAR İKİNCİ TUR OYUNLARINA BAŞLIYOR

İstanbul tiyatroları yeni yıl ile beraber ikinci tur oyunlarına başlamışlardır. Ulvi Uraz Topluluğu, Refik Erduran'ın Kartal Tekmesi adlı oyununu sahneye koymuştur. Tiyatro tekniği ve öz olarak çok güçlü bir yapıt olan Kartal Tekmesi yeni yılın ilk büyük sanat olayıdır.

Haldun Dormen Tiyatrosu ise Yaşar Kemal'in Yer Demir Gök Bakır adlı oyununun provalarına hız vermiştir. Oyun önümüzdeki hafta içinde İstanbul seyircilerine sunulacaktır. Gülriz Sururi Engin Cezzar Topluluğu ise, ikinci tur için Güngör Dilmen Kalyoncu'nun Kurban adlı oyununu repertuvara alarak provalara başlamıştır.

Ankara'da Devlet Tiyatrosu ise, ikinci tur oyunlarını ilan etmiştir. Bunlar, Sevgi Sanlı'nın Menekşe Yaprağından İnciden Kız, Aydın Arıt'ın Aya Bir Yolcu ve Ergun Sav'ın Yakut Balık adlı oyunlarıdır. Devlet Tiyatrosu, ayrıca, Ekinler Yeşerince, Kaçak ve Bütün Gün Ağaçlarda adlı oyunları da ikinci tur repertuvarına almıştır.

Üniversitelilerarası Nancy Şenliği'nde birincilik alan Ankara Deneme Sahnesi, geçtiğimiz hafta Yaşar Kemal'in birincilik alan oyunu Uzun Dere ile Güngör Dilmen'in Ayak Parmakları adlı oyunlarını başkent seyircilerine göstermeğe başlamıştır.

TRT RADYO OYUNU SİPARİŞ EDİYOR

Radyo oyunlarının kalitelerini düzeltmek üzere yarışmalar düzenlemenin beklenen sonucu vermediğini gören TRT, tanınmış oyun yazarlarına radyo oyunları ısmarlamağa karar vermiştir.

TRT ile çeşitli kurumları temsil eden dokuz kişilik jüri, oyun ısmarlanacak yazarları seçmek üzere 26 Aralık 1966'da Ankara'da toplanmış ve yedi yazar seçmişdir. TRT'den Cevat Memduh Altar, Adalet Ağaoğlu, Güngör Dilmen; İstanbul Edebiyat Fakültesi'nden Cevat Çapan; Ankara Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nden Özdemir Nutku; Türk Edebiyatçılar Birliği'nden Nezihe Meriç ve Fethi Naci; Devlet Tiyatrosu'ndan Cüneyt Gökçer; Devlet Konservatuvarı'ndan Mahir Canova.

Jürinin seçtiği oyun yazarları, oy sırasına göre şöyledir: Necati Cumalı, Oktay Rıfat, Turan Oflazoğlu, Cahit Atay, Aziz Nesin, Sabahattin Kudret Aksal, Orhan Asena.

TRT, 45 - 60 dakikalık bir radyo oyunu için bu yazarlara 3 Bin lira ödeyecektir.

MEMET FUAT YARIN KONFERANS VERECEK

Mehmet Fuat, her yıl, ocak ayının ilk günlerinde, geçen yılın şiir, hikâye, deneme ve eleştirileri üzerine yaptığı konuşmayı, bu yıl da 4 Ocak'ta, Türk - Alman Kültür Merkezi'nde saat 18.30'da yapacaktır.

Cevap bekleyen sorular

Selahattin Hilav

BATI'DA olup bitenlerin, bizim de başımızdan geçtiğine inanıyoruz. Bu inancın içinde, hem kendimizi yüceltme isteği, hem de, bilerek ya da bilmeyerek kolaya kaçma eğilimi var. Kendi özelliklerimizi, benzemezliklerimizi arayıp bulmak gibi tedirgin edici ve yorucu bir işten de, yalnız kalmaktan da kurtuluyoruz böylece. Aradan yıllar geçtikten sonra, Batı'da, marksist düşünce içinde, sanat eserlerinin günlük politika açısından değerlendirilmiş olduğunu farkediyoruz; bizde de öyle oldu diyerek yakınıyoruz. Sanatın kendine özgü yasalarının önemsenmediğini görüyoruz; bizim eleştirmeciler de böyle yaptı diyoruz. Batı'da ve sosyalist ülkelerde, bugün, bir yana bırakılmakta olan bu dogmacı sanat görüşünün, belli bir yoruma; klasik marksizmin belli bir yorumuna dayandırılmış olduğunu; ama bizim, böyle bir temellendirmeyi bile gerektiği gibi yapamadığımızı unutuyoruz. Unuttuğumuz için kabahati Upton Sinclair'de buluyoruz. Bir batılı marksiste, hem de o yakındığımız dar sanat görüşünü savunan bir marksiste, «bizim eleştirmeciler Altın Zincir'e dayanarak eserlerimizi dar bir açıdan değerlendirdiler, bize de haksızlık ettiler» desek, eleştirmecilerimize benzettiğimiz bu zâtın, «Upton Sinclair'in marksist düşünceyle ilgilisi olmadığını bilmiyor muydunuz? Bunu, zamanında açıklamak sorumluluğu size de düşmez miydi?» diyebileceğini düşünmüyoruz. Dogmacı olduğunu, yetersiz ve dar olduğunu söylediğimiz o sanat görüşünün bile, Batı'da, Sinclair'e değil, klasik metinlerin belli bir *yorumlanmasına dayandırıldığını* görmek istemiyoruz. Bu kaçınma, yetersizlik duygusundan gelen bu kolay benzetmeler, bu kolay çözümler, batılılara benzemeyişimizin sayısız delillerinden biridir.

ÇIKIŞ noktamız gerçek olmayınca, bugün sanat görüşleri alanında kendini gösteren önemli değişiklikleri kavramamız da mümkün olmuyor. Sinclair'i zararsız hale getirdikten sonra, Plehanov'un da modası geçmiş olduğunu ilân ediyoruz. Dogmacı ve dar sanat görüşünün yerine, fikri temellerinin neler olduğunu söylemek zahmetine girişmediğimiz; ya da ilkelerini arayıp bulmaya çalışmadığımız bir özgürlük sarhoşluğunu koyuyoruz. Oysa sorular her zamanki gibi yine cevaplarını bekliyorlar. Eleştirmeler, inkârlar, reddetmeler sona erince ortaya çıkan boşluk, olumlu açıklamaların, ileri sürmelerin, ilkelerin, yargıların gerekli olduğunu duyuruyor. Yanlışı elimizden geldiğince gösterdik, şimdi doğruyu arayıp bulmak ve açıklamaya çalışmak zorundayız.

SON yıllarda marksist düşünce içinde ortaya çıkmış olan ve bizde de soluk yansıları görülen «yenileşme» ve «kaynağa dönüş» hareketinin sonucu olarak, sanatın, bir çeşit bilgi, yani imgelerle dile getirilen bir bilgi değil, bir «iş», bir «yaratış», bir «praxis», yani dünyanın ve dış gerçeğin bir çeşit «değişikliğe uğratılması» olduğu ileri sürülüyor. Sanat, «tabiatın insanlleştirilmesidir» deniyor. Sanatta, yaratış fiilinin bir araç değil bir amaç olduğu söyleniyor. Sanat eserinin günlük politikaya değil, geniş anlamıyla politikaya, yani dünyanın ve insanın değiştirilmesine bir katkı olduğu belirtiliyor. Her gerçek sanat eserinin, içinden doğduğu toplumsal ilişkilere bağlı olarak, insanla dünya arasındaki ilintiyi dile getirdiği; insanın yaratış gücünün elle tutulur bir örneği olduğu, bundan ötürü okura, seyirciye ya da dinleyiciye, özgürlüğe doğru bir adım atmak, gerçeği değişikliğe uğratmak coşkunluğunu sağladığı ve bu bakımdan politik bir anlam taşıdığı üzerinde duruluyor. Açı değişmiştir ama Brecht'in şu sözü doğruluğundan ve değerinden hiç bir şey kaybetmemiştir: «Estetiğimiz, toplumsal kavgamızın bir parçasıdır.»

DOGMACI görüşü ve dar anlayışı, Sinclair'i Plehanov'u eleştirip aştık; geçmişten ve yapılan haksızlıklardan hıncımızı aldık diyelim. Peki, cevaplarını bekleyen soruları ne yapacağız? Dünyanın değiştirilmesine katkıda bulunacak bir sanat eserinin özellikleri nelerdir? Sanatçının toplum ve tarih gerçekleri hakkında doğru bir bilgi edinmesinin sanat yaratışı bakımından önemi ve gereği nedir? Yeni görüşlerin ışığında, öz ve biçim ilişkileri nasıl görülmelidir? Konu ile temanın karşılıklı ilintileri nelerdir? Sosyalist öz ve millî biçim problemini nasıl ele almamız gerekecek? Bu genel soruları, özel gerçeklerimiz içinde nasıl çözeceğiz? Bu sorulara cevap verecek miyiz, yoksa, daha sonra bizim de aynı serüvenleri geçirdiğimizi söyleyebilmek için, Batı'da yapılanları yine dikkatsizce izlemekle mi yetineceğiz?

BASIN DİYOR Kİ

KOSİGİN'İN ZİYARETİ CHP'DEKİ ÇATIŞMA VE BASINA BASKI..

Geçtiğimiz hafta Türk basınının en fazla üzerinde durduğu konu Sovyetler Birliği Başbakanı Kosigin'in Türkiye ziyareti oldu. Bellibaşlı gazeteler ziyareti olumlu karşılarken sağcı basında diplomatik teamülleri dahi hiçe sayan bir tahrik kampanyası gözden kaçmadı.

Yeni Gazete, başyazısında **"Sovyetler Birliği Başbakanı'nın Türk yöneticilerine uzanan elini samimiyetle sıkmakta barışsever Türk Milleti'nin menfaati vardır"** derken Tercüman Gazetesi'nde Kadircan Kaflı caddelere Rus bayrakları asılmasına karşı çıkarak **"Rusya'nın sağı da solu da Moskof'tur, kızılı da beyazı da birdir, emperyalisttir, Boğazlarda, Anadolu'da, bütün dünyada gözü vardır"** diyordu.

Milliyet'te Abdi İpekçi'ye göre, **"Kosigin'in ziyareti Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında birkaç yıl önce başlayan yakınlaşma teşebbüslerinin duracağı hususundaki şüpheleri ortadan kaldırmış, aksine ileriye doğru bazı adımların atılmasına vesile olmuştur."** Cumhuriyet Başyazarı Nadir Nadi, Kosigin'in ziyareti sonunda yayınlanan bildiriyi şöyle yorumladı: **"Bildiri bize yeni bir şey öğretmemekle beraber, İnönü zamanında başlayan Türk-Sovyet yakınlaşma çabalarının AP iktidarı devrinde de bozulmadığını hattâ daha iyiye doğru gelişme imkânlarını muhafaza ettiğini söyleyebiliriz."**

Kosigin'in ziyaretiyle ilgili en şiddetli çıkışı Yeni İstanbul'da Server Muhsin yaptı: **"Rus'u emperyalist ve gaddar görmeyen, dost zanneden zavallılar! Siz hem gafil, hem hainsiniz!"**

HAFTANIN KARİKATÜRÜ

— YOOO! RANDEVUNUZ YOKSA GÖRÜŞEMEZSİNİZ!..

RAMAZAN'DA

AKŞAM: Ramazan münasebetiyle Hâfız Bayram Tarsuslu'dan "İsrâ ve Fürkaan sûreleri" (plak hediyesi)
Her Müslümanın rehber kitabı
Kur'anı Kerim
İslâm Tarihi
İlk Hacı _ İlk Kurban
Türkler Nasıl Müslüman Oldular?
Hz. Muhammedin Kızları _ Meşakkat Kızları
Ramazan Fıkrası
Camilerde Bugün
Hadisler ve Ramazan Sohbetleri
Kur'anda Neler Var?
İmsakiye
Mevlâna'nın İlham Kaynağı Tebrizli Şems

BÂBIÂLİ'DE SABAH: Abdülaziz Han
El mevahib-ül-ledüniyye
Ebu Ubeyd Sekafi
Tasavvuf
Şeriat
Hz. Ömer'den Hikmet
Fatih Sultan Mehmed Han

BUGÜN: Nûr Irmakları
Efendimizin Mucizeleri
Hazreti Muhammed
Bu tevbeyi her gece okuyunuz
Kerbelâ'nın kahraman kızı Hz. Zeyneb
Oku, düşün, ibret al!
Bir ramazan hikâyesi

DÜNYA: Hz. Muhammed ve Kur'anı Kerim

HABER: Ramazan, din düşmanlarına ihtar!
Üç Hadis
Ramazan Fıkraları

MİLLİYET: Dini Öğütler(Va'z)

SON HAVADİS: İslâmda sosyal adalet ilkeleri
Hadis-i şerifler
İslâmın dört halifesi
Kur'anı Kerim'den âyetler
Kur'andan ilhamlar
Din konusunda sorulara cevaplar
Peygamberimizin Ehl'i Beyti

YENİ İSTANBUL: Ayasofya'da mahya
İftariye
Ramazan sohbetleri
Hat Sanatı
Hangi camide hangi vaiz?

Sevabına duyururuz...

TÜRK BASINI

CHP'deki çatışma

CHP Meclisi'ndeki çatışmalar da geçtiğimiz hafta Türk basınını meşgul eden başlıca konulardan biri oldu. Abdi İpekçi Milliyet'te **"Ecevit ekibine muhalif olanların işi bu ekibi yıpratacak, partideki bölünme eğilimini körükleyecek bir mücadeleye sürüklemeleri, hem kendileri, hem de partileri hesabına yararlı gözükmemektedir"** diyor. Yeni Gazete başyazısında **"CHP'deki kaynaşma, herkesin bildiği gibi, status-quo'cular işbaşındaki ekibi hazmedemediklerinden doğmaktadır. Bu kaynaşma CHP'ye kayıtlı olduğu halde asıl partisi başka yerde bulunanların kendi partilerini bulacağı güne kadar devam edecektir"** hükmüne varıyordu. Cumhuriyet'te Ecvet Güresin'e göre **"Ortanın solu, toplumdaki isteklere, anayasanın sosyal espri açısından yorumlanmasına uygun bir terimdir ve bu terim CHP'yi yolu ve yönü belirli bir parti haline getirmektedir.**

Ve Halk Partisi, AP kitlesi ile TİP'in karşısında yavaş yavaş ufalanmaktan ancak yönünü ve yolunu belli ederek kurtulabilecektir." Son Havadis'te Orhan Seyfi Orhon soruyordu: **"Eğer Halk Partisi bir kongre kararı almadan, bugünkü programını da değiştirmeden gerçekten bir sosyalist parti olmağa karar vermişse, hangi tip bir sosyalist olduğunu da söylesin..."** Babıâli'de Sabah'ta Vecihi Unal **"Halk Partisi Kurultay'dan sonra da karmaşık hüviyetinden kurtulamamıştır. Bugün de, Halk Partisi içerisinde, her türlü siyasi ve iktisadi doktrinin temsilcileri vardır.."** diyerek Sosyalist olmayanları bu partiden ayrılmağa çağırıyordu.

İnek ve kırat

Demirel'in anasının, inek sağarken resmini almışlar. Bu resim o kadar rağbet görmüş ki, neredeyse kıratı geçmiş! AP bundan böyle kırat yerine inek resmini kullansa daha yerinde olacak... Milletin inek gibi nasıl sağıldığını göstermesi bakımından da çok yerinde ve manidar bir işaret...

O. Yüksel Serdengeçti
(YENİ İSTANBUL)

Basına baskı!

Adalet Bakanı Dinçer'in, Basın Kanunu'nda gazetelere baskı sırasında elkonulmasını sağlayacak bir değişiklik yapılacağını bildirmesi muhalif muvafık bütün gazetelerde sert tepkiler yarattı. Yeni İstanbul'da Nizamettin Nazif **"Anayasa Mahkemesi, bu tâdili anayasaya uygun bulmayacaktır. Yılbaşında hindi yenir yahu! Neden şu Basın Kazı'nı yolmağa kalkıştınız?"** diye soruyor. Server Muhsin **"Sansür... Sansür... Bize göre hava hoş. Hoş amma AP'ye Demirel ile Dinçer'in kastedmesi.. Bu hoş değil!"** diyor. Son Havadis'te Adviye Fenik **"Bana kalırsa, gazeteler, baskı anında değil de, o andan önce, yani baskıya geçilmeden önce kontrol edilmelidir!"** diyerek kararla alay ediyordu.

ANT • Haftalık Siyasî Dergi • Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN • Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN • Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN • İdare yeri: EBUSSUUD CADDESİ, TAN HANI, 302, SİRKECİ - İSTANBUL • Tel.: 27 81 09 • Posta Kutusu: 934 - SİRKECİ • Ankara Temsilcisi: MEHMET KEMAL, Tel: 12 58 66 • Dizildiği ve basıldığı yer: TAN MATBAASI • Fiyatı: 125 Kuruş • Abone şartları: Yıllık 60 Lira, Altı aylık 30 Lira, Üç aylık 15 Lira • İlân tarifesi: Bir sütunda santimi 25 Lira, yayın ilânlarına % 20 indirim uygulanır • Tek sütuna 5 santimlik kutu halinde yayın ilânları 50 Lira'dır.